

U
E
N
A
M
A
D

*Uluslararası
Eğitimde Nitel Araştırmalarda
Mükemmellik Arayışı Dergisi*

Haziran 2022

Volume 1, Issue 1

<http://www.uenamad.elayayincilik.com/>

Uluslararası Eğitimde Nitel
Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı
Dergisi (UENAMAD)

International Journal of the Pursuit
of Excellence Qualitative Research in
Education (IJPEQE)

Uluslararası Eğitimde Mükemmellik Arayışı Dergisi yılda iki kez yayınlanan uluslararası hakemli bilimsel bir dergidir.

Haziran 2022, Cilt 1, Sayı 1

Dergi Sahibi ve Yöneticisi
Dr. Bilgen KIRAL

Editör

Dr. Bilgen KIRAL
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Türkiye

Yardımcı Editör
Dr. Berkay ÇELİK
Milli Eğitim Bakanlığı
Türkiye

Dizgi
Öğr. Ali AKTAŞ

Grafik ve Web Tasarımı
Öğr. Ali AKTAŞ
Öğr. Görkem CENGİZ
Öğr. Selin KOCAER

Sekreteryaya
Ramazan BAŞARAN

İletişim Adresi
e-mail: uenamad.editor@gmail.com
Web:
<http://www.enamad.elayayincilik.com/>

June 2022, Volume 1, Issue 1

Journal Owner and Manager
Dr. Bilgen KIRAL

Editor

Dr. Bilgen KIRAL
Aydın Adnan Menderes University
Türkiye

Co-Editor
Dr. Berkay CELIK
Ministry of National Education
Türkiye

Typesetting
Teacher Ali AKTAS

Graphic and Web Design
Teacher Ali AKTAS
Teacher Gorkem CENGIZ
Teacher Selin KOCAER

Sekreteryaya
Ramazan BASARAN

Contact Address
e-mail: uenamad.editor@gmail.com
Web:
<http://www.enamad.elayayincilik.com/>

Uluslararası Editörler Kurulu

- Dr. Abdurrahman İlğan, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Abdurrahman Tanrıoğen, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Adem Bayar, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Adem Beyhan, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Adil Adnan Öztürk, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Adil Türkoğlu, Eğitimci-Yazar
Dr. Adile Emel Sardohan Yıldırım, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. Adriana Denisa Manea, Babeş-Bolyai Üniversitesi, Romanya
Dr. Agosto Macalalag, Arcadia Üniversitesi, ABD
Dr. Ahmet Can Bakkal, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ahmet Şakir, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Ali Balcı, Eğitimci-Yazar, Türkiye
Dr. Ali Baltacı, Mersin Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ali Culha, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Ali Çetin, Siirt Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ali Ersoy, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ali Rıza Erdem, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Alper Şahin, Atılım Üniversitesi, Türkiye
Dr. Arif Sarıçoban, Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Dr. Asuman Seda Saracaloğlu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Aycan Çiçek Sağlam, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Aydan Ordu, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Aynur Bozkurt Bostancı, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşe Öztürk Samur, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşe Yenilmez Türkoğlu, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşe Yılmaz, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşegül Atalay Mazlum, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ayşegül Takkaç Tulgar, Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Dr. Baojuan Ye, Jiangxi Normal Üniversitesi, Çin
Dr. Barış Çavuş, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Başak Coşkun, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Başak Koşar Kırca, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Dr. Bekir Yıldırım, Muş Alparslan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Bengü Türkoğlu, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Berkay Çelik, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Berker Bulut, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Bertan Akyol, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Beste Dinçer, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Beyza Aksu Dünya, Chicago Üniversitesi, ABD
Dr. Bilge Bağcı Ayrancı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Bilgen Kıral, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Birol Tekin, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Bora Görgün, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Burak Feyzioğlu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Burcu Altun, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye

- Dr. Burcu Akkaya, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Burcu Aydın, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Burcu Ertürk, Ordu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Burcu Seher Çalikoğlu, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Burcu Şenler Pehlivan, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Buşra Bozanoğlu, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Cahit Erdem, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Dr. Can Meşe, Yozgat Bozok Üniversitesi, Türkiye
Dr. Caner Cereci, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Cemalettin İpek, Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ceren Saygı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ceyhun Yükselir, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Türkiye
Dr. Charlie Russo, Dayton Üniversitesi, ABD
Dr. Cumali Öksüz, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Çetin Tan, Fırat Üniversitesi, Türkiye
Dr. Çiğdem Apaydın, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. Debasis Mahapatra, Sambalpur Üniversitesi, Hindistan
Dr. Deha Doğan, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Didem Güven, İstanbul Sabahattin Üniversitesi, Türkiye
Dr. Dilek Karışan, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Dion Ginanto, İslam Devlet Üniversitesi, Endonezya
Dr. Duriye Esra Angın, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Durmuş Özbaşı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ebru Oğuz, Mimar Sinan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ebru Şen, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Dr. Eda Başak Hancı Azizoğlu, Indiana Üniversitesi, ABD
Dr. Elif Aladağ, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Elizabeth Gil, St. John Üniversitesi, ABD
Dr. Emine Babaoğlu Çelik, Yozgat Bozok Üniversitesi, Türkiye
Dr. Emre Güvendir, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Emre Ünlü, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ercan Yılmaz, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Eren Can Aybek, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ergül Demir, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Erkan Kırıl, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ersan Yazıcı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ertuğ Can, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Eşef Hakan Toytok, Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye
Dr. Esin Özer, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Esra Töre, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Eylem Yıldız Feyzioğlu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Eyüp Yılmaz, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Fatih Mutlu Özbilen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Fatmanur Özen, Giresun Üniversitesi, Türkiye
Dr. Fazilet Taşdemir, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Fethi Kayalar, Erzincan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Figen Yardımcı, Ege Üniversitesi, Türkiye
Dr. Funda Nayır, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Gail Prelli, Central Connecticut Devlet Üniversitesi, ABD

- Dr. Gamze Kaplan, Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Gladys Labas, Southern Connecticut Devlet Üniversitesi, ABD
Dr. Gökhan Aksu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Gökhan Ilgaz, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Gözde İnal Kızıltepe, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Guoquan Chen, Jimei Üniversitesi, Çin
Dr. Gülнар Özyıldırım, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hamit Özen, Eskisehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hasan Hüseyin Aksoy, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hasan Şimşek, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kıbrıs
Dr. Hilal Aktamış, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hatice Altunkaya, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hatice Kumandaş Öztürk, Artvin Çoruh Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hatice Özenoğlu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hua Guan, Northwest University of Politics and Law, Çin
Dr. Hüseyin Kalkan, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hüseyin Serin, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Dr. Hüseyin Yolcu, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Dr. İlhan Günbayı, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Dr. İnci Öztürk, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. İrade Abbasova, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. İsa Bahat, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye
Dr. İsmail Dilek, University of Galen, USA
Dr. Jeff Solan, Okul Denetmeni, ABD
Dr. Jianfeng Yang, Jiangxi Normal Üniversitesi, Çin
Dr. Joseph Johnson, Mercyhurst Üniversitesi, ABD
Dr. Kader Bilican, Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Kamala Qahraman, Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
Dr. Kasım Karakütük, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Kazım Çelik, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Kısmet Deliveli, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Kristian Adi Putra, Sebelas Maret Üniversitesi, Endonezya
Dr. Kuozhen Zhang, Jiangxi Normal Üniversitesi, Çin
Dr. Liying Rong, Capital Normal Üniversitesi, Çin
Dr. Levent Yiğittepe, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversite, Türkiye
Dr. Mahmut Polatcan, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mary Shannon Williams, Texas A&M Üniversitesi, ABD
Dr. Mehmet Altın, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Katrancı, Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Metin Dam, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Taha Eser, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Ulutaş, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Yavuz, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Meltem Güvendir, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Meltem Yalın Uçar, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Metin Işık, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye
Dr. Muhammet Mehmet Mazlum, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
Dr. Murat Boysan, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türkiye
Dr. Murat Özdemir, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye

- Dr. Murat Taştan, Kafkas Üniversitesi, Türkiye
Dr. Müslime Güneş, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Müzeyyen Eldeniz, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
Dr. Natalie R. Starling, Southern Connecticut Devlet Üniversitesi, ABD
Dr. Natalia Rzhevskaya, Pereyaslav-Khmel'nitsky Devlet Pedagoji Üniversitesi, Ukrayna
Dr. Necmi Gökyer, Elazığ Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nermin Koruklu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Necati Cemaloğlu, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nezahat Güçlü, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nilgün Yenice, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nuray Türker, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nuri Baloğlu, Kırşehir Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nuri Karasakaloğlu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Nüket Afat, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Türkiye
Dr. Olcay Yavuz, Southern Connecticut Devlet Üniversitesi, ABD
Dr. Olga Komissarova, Seton Hall Üniversitesi, ABD
Dr. Oktay Yağız, Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Dr. Osman Ferda Beytekin, Ege Üniversitesi, Türkiye
Dr. Osman Tayyar Çelik, İnönü Üniversitesi, Türkiye
Dr. Önder Eryılmaz, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Özen Yalçın, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Özen Yıldırım, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Özge Bıkmaz Bilgen, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Özge Boşnak, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
Dr. Özge Ünlü, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Özgür Kıran, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öznur Tulunay Ateş, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Dr. Pelin Taşkın, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Peter Madonia, Southern Connecticut Devlet Üniversitesi, ABD
Dr. Pınar Arslan, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Pınar Yengin Sarpkaya, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Quintin L. Robinson, Santa Clara Üniversitesi, ABD
Dr. Rachel Geesa, Ball Devlet Üniversitesi, ABD
Dr. Remzi Burçin Çetin, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Ruhi Sarpkaya, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Rukiye Aydoğan, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Saadet Kuru Çetin, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Salih Gülen, Muş Alparslan Üniversitesi, Türkiye
Dr. Salih Paşa Memişoğlu, Bolu İzzet Abant Üniversitesi, Türkiye
Dr. Samuel F. Fancera, William Paterson Üniversitesi, ABD
Dr. Selçuk Doğan, Georgia Southern Üniversitesi, ABD
Dr. Serdar Arcagök, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Dr. Serdar Çiftçi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Serdar Sağkal, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Serhan Uluşan, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Serkan İzmirli, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Dr. Servet Atik, İnönü Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sevilay Kilmen, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
Dr. Soner Aladağ, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Songül Altınışık, Eğitimci-Yazar

- Dr. Somayyeh Radmard, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sultan Baysan, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Sündüs Yerdelen, Kars Kafkas Üniversitesi, Türkiye
Dr. Şengül Uysal, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Şerafettin Gedik, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Şerife Ak, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Şevki Kömür, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Tahir Yılmaz, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Tarık Totan, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Tamer Sarı, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Dr. Taufik Mulyadin, Pendidikan Üniversitesi, Endonezya
Dr. Taposh Roy, Southampton Üniversitesi, İngiltere
Dr. Temel Kalafat, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye
Dr. Tuğba Hoşgörür, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Tuncay Akçadağ, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
Dr. Tuncer Bülbül, Trakya Üniversitesi
Dr. Tuncer Fidan, Burdur Üniversitesi, Türkiye
Dr. Türker Kurt, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Uğur Akın, Tokat Gaziosman Paşa Üniversitesi, Türkiye
Dr. Umut Arslan, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ümit Kahraman, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ümran Betül Cebesoy, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Dr. Xiaochuan Jiang, Jiangxi Normal Üniversitesi, Çin
Dr. Veysel Karani Ceylan, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye
Dr. Vural Hoşgörür, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Yalçın Özdemir, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Yang Dingyu, Guizhou Normal Üniversitesi, Çin
Dr. Yasemin Kepenekçi, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Yaşar Kuzucu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Yıldız Yıldırım Görgülü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dr. Zeynep Akkuş Çutuk, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Dr. Zeynep Eren, Sinop Üniversitesi, Türkiye

Derginin Amacı ve Kapsamı

Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD), ücretsiz, online ve açık erişimli bir yayındır. UENAMAD, dünyanın her yerinden eğitim ve öğretmen yetiştirme ile ilgili kuramsal ve uygulamaya dönük daha iyisinin arayışı içerisinde olan orijinal araştırma çalışmaları yayınlayan uluslararası çift kör, hakemli bir dergidir. UENAMAD, eğitim çalışmaları ile ilgilenen araştırmacıların, akademisyenlerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, velilerin, lisans ve lisansüstü öğrencilerin eğitim ve araştırma ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. UENAMAD, K-12 devlet ve özel okulları, yükseköğretim ve devlet kurumları, öğretmenler, yöneticiler, veliler ve okulun diğer tüm paydaşları da dâhil olmak üzere tüm eğitim ortamlarındaki eğitimcilerden ve araştırmacılardan güncel ve kritik konulardaki çalışmaları yılda iki sayı olarak Türkçe ya da İngilizce olarak kabul etmektedir. Eğitimde daha iyisinin arayışında olan UENAMAD, eğitime gönül veren herkesi faydalanacağı bir dergidir

Açık Erişim Politikası

Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UNEMAD); hiçbir şekilde makale gönderme, editöryal ve hakemlik işlemleri ve makale yayınlama adı altında ücret talep etmez. Çift kör hakemlik sürecinden geçen ve kabul edilen tüm makaleler, editör kurulunun onayından sonra herhangi bir ücret alınmadan, kabul sırasına göre yayımlanır. Açık erişim politikasına göre dergide yayımlanan tüm makalelerin okunması, indirilmesi ve yazdırılması ücretsizdir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Fatma ÇINAR.....1-11

Ortaokul Öğrencileri İçin Eğitsel Matematik Oyunları Öğretim Programı İhtiyaç Analizi

Sıdıka ERKOÇ.....12-18

Türkçe Derslerinde Konuşma ve Dinleme Becerilerine Yönelik Olarak “Cin İle Cincik” Kitabının Kullanılması

Ramazan ÖZKUL- Levent AVCI19-26

Fen Liseleri ile İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin İncelenmesi

Dilek KIRNIK.....27-37

Temel Eğitim Kurumlarında Niteliğin Artırılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

İbrahim BENEK.....38-53

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde Yapılan Canlı Derslerle İlgili Bakış Açılarının İncelenmesi

Önsöz

Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD), eğitimle ilgili bilimsel çalışmalarını yayınlamak amacıyla kurulmuş bilimsel, etik ve insani değerleri felsefe edinmiş bir dergidir. Dergi Aralık 2021 yılında kurulmuş ve Temmuz 2022 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. UENAMAD'da eğitimle ve öğretmen yetiştirme ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalara yer verilecektir.

Derginin ilk sayısında 5 (beş) araştırma makalesi bulunmaktadır. Dergiye gönderilen tüm makaleler iki kör hakem değerlendirmesinden geçmiş olup; hakemler tarafından olumlu değerlendirilen makalelerdir. Bu süreçte emeği geçen tüm ekibe, yazarlara ve hakemlere teşekkür eder; derginin eğitim dünyasına yararlı olmasını dilerim.

Saygılarımla,

Dr. Bilgen KIRAL

Haziran, 2022

Ortaokul Öğrencileri İçin Eğitsel Matematik Oyunları Öğretim Programı İhtiyaç Analizi¹

Fatma Çınar²

Öz

Eğitsel oyunlar, eğitim sırasında öğrenmeyi sağlamak veya sonrasında öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan oyunlardır. İhtiyaç analizi ise, bir programa ilişkin kararlar almaya ve programın uygunluğunu saptamaya yarayan birtakım sistematik işlemleri ifade etmektedir. Mevcut olan bu çalışmada, eğitsel oyunların matematik dersinde kullanımına yönelik bir öğretim programının ilk aşaması olan ihtiyaç analizinin yapılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, “Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin eğitsel oyunlar ile matematik dersine yönelik eğitim gereksinimleri nedir?” probleminde hareketle çalışma yürütülmüştür. Bu çalışma, amaca yönelik olarak, nitel araştırma yöntemlerinden olan örnek olay çalışmasına göre desenlenmiş ve veriler toplanırken görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada, katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Kocaeli ilinde bir devlet okulunda öğrenim görmekte olan 16 sekizinci sınıf öğrencisi ve aynı okulda görev yapmakta olan 9 matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Verilerin analizi sonucunda eğitsel oyunların matematik dersinde kullanılmasına ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Bu amaca ulaşmak için kazanımda birtakım seyreltmelerin yapılması, öğretmenlere bu konuda eğitim verilmesi, EBA üzerinden veya ders kitaplarında örnek oyunlar paylaşılması gibi durumların gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, sürecin değerlendirilmesi ve öğretmenlerin bu süreçte öğrencilere rehberlik etmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İhtiyaç Analizi, Eğitsel Oyun, Matematik, Oyun .

Educational Mathematics Games Curriculum Needs Analysis for Secondary School Students¹

Abstract

Educational games are games that are used to ensure learning as a result of training or to reinforce the knowledge learned afterwards. Needs analysis, on the other hand, refers to a set of systematic processes that are used to make decisions about a program and to determine the suitability of the program. This study aimed to make a needs analysis, which is the first stage of a curriculum for the use of educational games in mathematics lessons. In this context, what are the educational needs of 8th grade students (middle school) for educational games in mathematics lessons? This study was designed according to the case study, which is one of the qualitative research methods, and the interview technique was used while collecting the data. In the study, the participants were determined by purposeful sampling method. The study group of the research consisted of 16 eighth grade students studying at a public school in Kocaeli in the 2021-2022 academic year and 9 mathematics teachers working in the same school. The data obtained were analyzed by content analysis and descriptive analysis methods. As a result of the analysis of the data, it was revealed that the use of educational games in mathematics lessons is needed. To fulfil this need, it is necessary to reduce the number of learning outcomes, provide training to teachers on this subject, and share sample games through textbooks or EBA (Eğitim Bilişim Ağı: Education

¹Bu makale ICONTE 2022’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Sorumlu yazar: Yüksek lisans öğrencisi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Kocaeli/Türkiye, faecinar@gmail.com ORCID: orcid.org/0000-0002-2017-6260

Information Network). In addition, the process should be evaluated, and the teachers should guide the students in this process.

Keywords: *Needs Analysis, Educational Game, Mathematics, Game.*

Makale Geçmişi	Geliş: 20. 05. 2022	Kabul: 16.06.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi	
Önerilen Atf	Çınar, F. (2022). Ortaokul öğrencileri için eğitsel matematik oyunları öğretim programı ihtiyaç analizi. <i>Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD)</i> , 1 (1), 1-11.	

Giriş

Matematik dersi, birçok öğrenciye endişe ve korku veren, zor bir ders olarak görülmektedir. Matematiğe karşı oluşan bu önyargı, günlük hayatta kullanım alanının olmadığı düşüncesi, çevrenin söylemleri gibi nedenlerden kaynaklı olabilmektedir. Matematiğe karşı duyulan korku ve endişeleri azaltmak veya yok etmek için matematiği ezberden uzaklaştıran ve çocuğun doğasında var olan oyun oynama isteği kullanılabilir. Öğrenci oyun oynayarak, süreç içerisinde yer alacağı ve kendini rahat hissedeceği için bu olumsuz duygulardan uzaklaşabilir. Oyun genel anlamda, belli kurallar çerçevesinde gerçekleşen, iyi vakit geçirmeyi sağlayan, yetenek ve zekanın gelişimine yardımcı olan eğlencedir (TDK, 2020). Demirel (2020b) ise oyunu, bir veya birden fazla kişinin bir amaca ulaşmak için rekabet ederek veya işbirliği ile eylemde bulunması olarak tanımlamıştır. Eğitsel oyunların matematikte kullanılması ve oyun ile matematiğin etkileşimleri sonucunda eğitsel matematik oyunu kavramı ortaya çıkmıştır (Özata ve Coşkuntuncel, 2019).

Eğitsel oyunlar, eğitim sırasında kullandığımız oyunlardır (Karamustafaoğlu ve Kılıç, 2020). Eğitsel oyunlar, öğrenilmiş olan bilgilerin daha rahat bir ortamda tekrarlanmasını ve pekiştirilmesini sağlar (Demirel, 2020a). Eğitsel oyunlar, motivasyonu artırarak derse katılımı sağlar, öğrenciler arasında etkileşimi artırır, öğrencilerin özgüven kazanmasını ve problem çözme gibi stratejilerin öğrencilere kazandırılmasına yardımcı olur (Çetin, 2016). Eğitsel oyunların da diğer yöntemler gibi elbette sınırlılıkları bulunmaktadır. Örneğin, her öğrenci aynı bireysel yeterliliğe sahip olamayacağı için yavaş olan öğrencilerde oyun kaygıya neden olabilir. Oyunun öğrenci seviyesine uygun olmaması, öğrencilerin ilgisini çekmemesi ve anlaşılmasızlığı oyuna katılımı azaltabilir. Aynı zamanda öğrenci sayısının fazlalığı eğitsel oyunun sınıfta uygulanmasını zorlaştırabilir (Korkmaz, 2018). Bu gibi sınırlılıklara karşı öğretmenin eğitsel oyunlarla ilgili bilgili olması, öğrencileri tanıması, öğrencilere rehberlik yapabilmesi ve öğrenci seviyelerine uygun oyunları öğrencilere sunması gerekmektedir.

Matematik öğretiminin temel amacı, bireye matematik bilgi ve becerilerini günlük yaşantılarında kullanabilmeyi öğreterek problem çözmeyi öğrenmesini sağlamak ve problem çözme için düşünme becerisini kazandırmaktır (Altun, t.y.). Nitekim matematik öğretim programı da bu temel amaç çerçevesinde oluşturulmaktadır. Bu minvalde olmak üzere, matematik dersi öğretim programının amaçları arasında bireylerin matematiksel kavramları anlayarak günlük hayatta kullanması, problem çözerken kendi düşüncelerini açıklayabilmesi ve üstbilişsel bilgi ve becerilerini geliştirmesi yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017).

Bu bağlamda, öğrencilerin üstbilişsel bilgi ve becerilerini geliştirmek, öğrencilerin matematik dersine karşı var olan ön yargı, korku ve endişelerini azaltmak veya yok etmek gibi sebeplerle eğitsel oyunlar, matematik dersi öğretim programı içerisinde önemli bir yer alabilir. Bu çerçevede, bu çalışmada eğitsel oyunları içeren matematik dersi öğretim programına ihtiyaç duyulup duyulmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, ortaokulda görev yapan matematik öğretmenleri ve ortaokul öğrencilerinin eğitsel oyunlar hakkında görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, matematik dersi öğretim programında yer almayan ancak günümüzde önem kazanmaya başlamış olan eğitsel oyunlarla matematik dersinin işlenmesi üzerine durulmuştur. Eğitsel oyunların matematik dersinde kullanımına yönelik ihtiyaç ve durum analizi yapabilmek için öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Eğitimin merkezinde olan öğretmen ve öğrencilerin eğitsel oyunların matematik dersinde kullanımına yönelik düşüncelerinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle,

öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak, matematik dersine yönelik eğitsel matematik oyunları öğretim programının geliştirilmesinin ilk aşaması olan ihtiyaç analizinin yapılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın problem cümlesi “Eğitsel oyunları içeren matematik dersi öğretim programına ihtiyaç duyulmakta mıdır?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise:

- Eğitsel oyunları içeren matematik dersinin geliştirilmesine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
- Eğitsel oyunları içeren matematik dersinin geliştirilmesine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?

Yöntem

Eğitsel oyunları içeren matematik dersi öğretim programına ihtiyaç olup olmadığını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay çalışması ile yürütülmüştür. Örnek olay çalışması, karmaşık, ilginç veya özel bir durumun kendi koşulları içerisinde tanımlanmasıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Örnek olay çalışmaları aynı zamanda durum çalışmaları olarak da bilinmektedir (Büyüköztürk vd., 2020a). Bu araştırmada durumu Kocaeli Dilovası merkezinde iki ortaokulda yürütülen matematik dersi oluşturmaktadır. Durumun analiz edilmesi amacıyla öğrenci ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmada, çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin durumların amaca göre seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasını sağlar (Büyüköztürk vd., 2020). Derinlemesine araştırma amacıyla Kocaeli İlinde bulunan bir devlet okulunda 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 16 sekizinci sınıf öğrencisi ve aynı okulda görev yapmakta olan 9 matematik öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin yaşları 26 ile 35 arasında değişim göstermektedir. Öğretmenlerin 2’si erkek 7’si kadındır. Öğretmenlerin kıdem yılları 2-10 yıl arasında değişmektedir. Öğrencilerden 10’u kız öğrenci 6’sı erkek öğrencidir. Araştırmada öğretmen ve öğrencilerin gerçek isimlerinin kullanılmaması adına öğretmenler ve öğrenciler kodlanmıştır. Erkek öğretmenler ÖE ve kadın öğretmenler ÖK olarak, kız öğrenciler K ve erkek öğrenciler E olarak kodlanmıştır. Öğretmen kodları ÖE₁, ÖE₂, ÖK₁, ÖK₂, ÖK₃, ÖK₄, ÖK₅, ÖK₆, ÖK₇, ÖK₈, ÖK₉ şeklinde, öğrenci kodları ise K₁, K₂, K₃, K₄, K₅, K₆, K₇, K₈, K₉, K₁₀, E₁, E₂, E₃, E₄, E₅, E₆ şeklindedir.

Veri Toplama Aracı/Araçları

Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler için alan yazın incelenerek iki ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları iki uzman görüşüne başvurularak düzenlenmiş ve pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda son halini alan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik özellikleri belirlemek amacıyla sorular yer almaktadır. Öğretmenlere uygulanan görüşme formunun ikinci bölümünde eğitsel oyunların ne olduğuna, matematik dersinde kullanımı hakkındaki düşüncelerine ve programda eğitsel oyunların kullanımına yönelik nasıl bir düzenleme yapılabileceğine yönelik sorular yer alırken, öğrencilere uygulanan görüşme formunun ikinci bölümünde eğitsel oyun hakkındaki düşüncelerine ve matematiğe yönelik duygularına ilişkin sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen veriler nitel veri analiz tekniklerinden olan içerik analizi ve betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, görüşme verilerinde en yaygın kullanılan, kaydedilen görüşmelerin yazıya çevrimini de içeren analitik bir yaklaşımdır (Büyüköztürk vd., 2020a). İçerik analizinde veriler önce kavramsallaştırılır, sonrasında ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenerek, verileri açıklayan konular saptanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Yarı yapılandırılmış görüşme formu içerisinde yer alan sorulara verilen cevaplar dikkate alınarak alt temalar belirlenmiştir. Belirlenen alt temalar sonrasında kodlamalar yapılmış ve veriler içerik analizi

yöntemi ile irdelenmiştir. Elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur. Bulguların yorumlanmasında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Doğrudan yapılan alıntılar seçilirken farklı görüş olmasına, temaya uygunluğa ve çeşitliliğe dikkat edilmiştir. Alıntının hangi öğretmenden ve öğrenciden yapıldığını belirtmek amacıyla öğretmen ve öğrenci kodlarından faydalanılmıştır. Örneğin; E1, 1 numaralı erkek öğrenciyi ve ÖK1, 1 numaralı kadın öğretmeni göstermektedir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın güvenirlilik ve geçerliğini sağlamak amacıyla birtakım önlemler alınmıştır. Araştırmacı tarafından çalışma grubunun, çalışma kapsamındaki bütün özellikleri açıkça belirtilmiştir. Çalışmada kullanılacak olan görüşme soruları alan yazın incelenerek oluşturulmuş, iki uzman görüşüne başvurulmuş, sorular kullanılarak ön uygulama gerçekleştirilmiş anlaşılmayan sorular üzerinde düzenleme yapılarak veya çıkartılarak son hali verilmiştir. Verilen katılımcı cevaplarına yorum katılmadan doğrudan verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, öğretmen ve öğrencilerin görüşmedeki ses kayıtlarının yazıya dökülerek analizinden elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Eğitsel oyunların ne olduğuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1

Eğitsel Oyunların Ne Olduğuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Derse oyunu dahil etmek	ÖK8, ÖK5, ÖK9
Öğrenciyi derse dahil edecek etkinlikler	ÖE1, ÖE7, ÖK2, ÖK3
Eğlenerek öğrenmek	ÖK6, ÖK4
Fikrim yok	ÖK4

Tablo 1’de öğretmen ve öğrencilerin eğitsel oyunların ne olduğuna ilişkin görüşleri bulunmaktadır. Bir öğretmen eğitsel oyunun tanımına ilişkin tahminde bulunmuştur ancak çok da fikri olmadığını belirtmiş, dört öğretmen (ÖE1, ÖE7, ÖK2, ÖK3) eğitsel oyunların öğrenciyi derse dahil edecek etkinlikler olduğunu, iki öğretmen (ÖK6, ÖK4) oyunların eğlenerek öğrenmek olduğunu ve üç öğretmen (ÖK8, ÖK5, ÖK9) derse oyunu dahil etmek olduğunu belirtmiştir. Eğitsel oyunlarla ilgili öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Dersleri daha eğlenceli hale getirmek için öğrencilere konuları oyun tarzında anlatmak herhalde. Hiçbir fikrim yok açıkçası. (ÖK4)*
- ✓ *Öğrencilerin normal akademik derslerini destekleyecek şekilde eğlenceli hem eğlenerek hem farklı duyu organlarını harekete geçirebilecek ekstra takviyelerde bulunduğumuz yardım aldığımız oyun çeşitleridir. (ÖE1)*
- ✓ *Eğitsel oyun çocukların eğlenerek bir şeyleri öğrenmesidir. (ÖK6)*
- ✓ *İçine benim branşım üzerinden gidersek matematiği dahil edip çocuklara daha iyi öğretebileceğimiz hem onların eğlenip hem de dersin verilebileceği materyallerdir. (ÖK8)*

Genel olarak bir değerlendirme yapılacak olursa, öğretmen ve öğrencilerin eğitsel oyunların ne olduğuna ilişkin genel bir fikri bulunmaktadır ve öğretmenler tarafından eğitsel oyun, öğrencilere eğlenerek konunun öğretilmesi olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenlerin eğitsel oyunları matematik dersinde kullanıp kullanmamasına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Derslerinde Eğitsel Oyunları Kullanılmama Sebeplerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Konuların uygun olmaması	ÖE1, ÖK8, ÖK9
Zaman yetersizliği	ÖK2, ÖK4, ÖK5, ÖK6, ÖE2, ÖK8
Sınıf mevcudu	ÖE1, ÖK1, ÖK3, ÖK5, ÖK8, ÖK9
Konu yoğunluğu	ÖE1, ÖK8, ÖK9
Merkezi sınav	ÖK2, ÖK7
Oyun bilmeme	ÖE2

Tablo 2'ye bakıldığında öğretmenlerin eğitsel oyunları nadiren kullandıkları görülmektedir. Öğretmenler eğitsel oyunları kullanırken birtakım sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunlar; konuları yetiştirme sorunu (ÖK2, ÖK4, ÖK5, ÖK6, ÖE2, ÖK8) 8.sınıflardaki sınav telaşı ve 7 ve 8. sınıf programlarındaki konu yoğunluğu (ÖK2, ÖK7) olarak belirtilmiştir. Aynı zamanda öğretmenler çok çeşitli oyunları kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen ise oyun çeşitlerini bilmediğini dile getirmiştir (ÖE2).

- ✓ *7 ve 8'lerde kullanamıyorum. Konuların müsaitliği de önemli benim için 5 ve 6'larda ne olabilir mesela bir etkinlik, bir bulmaca, bir kelime oluşturmaya o tarz oyunlara yer verebiliyoruz ara sıra... Tam sayılarda, kesirlerde bir defa yapmıştık. (ÖK2)*
- ✓ *Zamanın yetersizliği sebebiyle nadir kullanıyorum. Özellikle kesirler konusunda, oran orantı konusunda eğitsel oyunlar tercih ediyorum. Çeşit olarak bilemiyorum hocam. (ÖE2)*

Genel olarak öğretmenlerin az sayıda konuda, az sayıda oyunları kullandığı görülmektedir. Konuları yetiştirememeye, sekizinci sınıfta öğrencilerin sınav odaklı çalışması öğretmenlerin eğitsel oyunların kullanımını zorlaştırmaktadır.

Tablo 3

Öğretmenlerin Eğitsel Oyunları Kullanma Konusunda Kendilerini Yeterli Görmeme Sebeplerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Tecrübe eksikliği	ÖE1, ÖK4, ÖK5, ÖK6, ÖK9,
Eğitsel oyunlar eğitim almama	ÖK8
Zaman yönetimi sorunu	ÖE1, ÖK2, ÖK3, ÖK4, ÖK5, ÖK6, ÖE2, ÖK8

Tablo 3'e bakıldığında görüşme gerçekleştirilen öğretmenlerden sekiz tanesi kendisini eğitsel oyunları kullanma konusunda yeterli görmediğini belirtirken (ÖE1, ÖK2, ÖK3, ÖK4, ÖK5, ÖK6, ÖE7, ÖK8) bir öğretmen eğitsel oyunların kullanımı konusunda kendini yeterli gördüğünü ancak imkanların yeterli olmadığını belirtmiştir (ÖK1). Öğretmenler eğitsel oyunları kullanımı konusunda yeterli olmama sebebi olarak bu konuda çeşitli eğitim ve seminerlerin verilmediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Keşke, daha yeniyiz meslekte... Çok iyi değilim, ama yapmaya çalışıyorum. (ÖK5)*
- ✓ *Kendimi eğitsel oyunları kullanma konusunda zaman yönetimi açısından pek yeterli görmüyorum. Sanki eğitsel oyunları kullanırsam zamanım yeterli geleceğim gibi hissediyorum. (ÖK6)*
- ✓ *İsteğim çok fazla ama dediğim gibi çok çeşitli oyunlar bilmiyorum. Bildiklerim konusunda yeterliyim ama çok sınırlı sayıda oyun biliyorum. (ÖE1)*

Genel olarak bakıldığında öğretmenler, eğitsel oyunları gerek zaman yönetimi konusunda sıkıntı yaşadıklarını gerek öğretim programlarını yetiştirmede sorun yaşadıklarını, gerek ise bu konuda eğitim almadıklarını belirterek kendilerini yeterli görmediğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin eğitsel oyunları kullanma amaçlarına ilişkin görüşleri Tablo 4'da yer verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Eğitsel Oyunları Kullanma Amaçları

Kategori	Katılımcılar
Derse katılımını sağlamak	ÖE7, ÖK3, ÖK2, ÖK6
Mevcut kazanımı eğlenerek öğrenmeleri	ÖE1, ÖK4, ÖK5
Kalıcılığı sağlama	ÖK5, ÖK4, ÖK6

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenler, eğitsel oyunlar ile öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi sağlamak (ÖK5, ÖK4, ÖK6), mevcut kazanımı öğrencilere aktarmak (ÖE1, ÖK4, ÖK5), dersi eğlenceli hale getirerek öğrencileri derse katabilmeyi (ÖE7, ÖK3, ÖK2, ÖK6) amaçları olarak belirtmişlerdir. Aynı zamanda öğrencilerin günlük hayatta kullanabileceği düzeyde matematiği öğrencilere kazandırabilme (ÖK3, ÖK8) ve soyut kalan kavramların somutlaştırılması (ÖK9) gibi amaçlarda öğretmenlerin eğitsel oyunları kullanma amaçları arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Öğrencilerde konu üzerine bir yaşantı oluşturma ve yarışma heyecanı duygusunu da katarak eğlenceli, verimli bir ders geçirmeyi planlıyorum. Öğrencilerin hepsinin derse katılımını sağlamak da elde etmeyi istediğim kazanımlar arasında yer alıyor. (ÖE7)*
- ✓ *Kazanımın kendisini, öğrencilerin en azından biraz daha anlayabilmelerini sağlamak istiyoruz. Eğlenerek öğrensinler. Matematik biraz soyut kalıyor onlar için. (ÖK4)*
- ✓ *Öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi hedeflerim, eğitsel oyunlarla derse ilgi çekmeyi hedeflerim. (ÖK6)*

Genel olarak bakıldığında öğretmenler matematik dersi konularının kalıcılığını sağlayarak günlük hayatta uygulamalarını amaçlamaktadırlar.

Matematik dersinde eğitsel oyunlar kullanıldığında öğrenci başarılarına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Eğitsel Oyunları Kullanıldığında Öğrencilerin Başarılarında Değişim ve Nedenleri

Kategori	Katılımcılar
Başarılı çünkü aktif katılım ve isteklilik var	ÖE1, ÖK2, ÖK3, ÖK4, ÖE7, ÖK9
Başarısız ama verimli dersti	ÖK6
Oyuna ve çocuğa göre değişir	ÖK5

Tablo 5 incelendiğinde, altı öğretmen (ÖE1, ÖK2, ÖK3, ÖK4, ÖE7, ÖK9) eğitsel oyunları kullandıkları matematik dersinde öğrencilerin başarılı olduğunu belirtmişlerdir. Ancak oyunları kullanırken dikkat edilmesi gereken birtakım hususlara dikkat edilmesi gerektiğini ve daha kaliteli oyunları derslerde etkili kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen (ÖK5) ise başarının öğrenci ve oyuna göre değiştiğini belirtmiştir. Bir öğretmen (ÖK6), kalıcı bir başarı elde edemediğini ancak oyun oynadıkları derste daha etkin bir katılım olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Başarılı oluyorlar... aktif öğrenme kendileri için içine katıldığında yaşayarak, yaparak yaşayarak öğrenme boyutu dediğimiz kısmı daha iyi uygulama fırsatı uluyorlar. (ÖK2)*
- ✓ *Öğrenciler başta buna sadece oyun olarak baktıkları için matematik kısmını çok düşünmek istemiyorlar ama oyun aralarında durdurup ne anladınız, ne oldu, şimdi bunun matematikle alakası ne gibi sorularla matematikle oyun arasında bir şekilde bağlantı kurduğum için sağlıklı ir sonuç aldığımı düşünüyorum. (ÖE1)*
- ✓ *Daha başarılı olur. Daha iyi kullansak daha başarılı olurdu ama çok da iyi kullanamadığımız için az da olsa etkiliyor. Ama çok verim alınabiliyor mu, ciddi fark var mı? Kullanma açısından dolayı az olduğundan kaynaklı yok, biraz daha fazla kullanılsa olur. (ÖK8)*

- ✓ Daha önceden kullandığımda çok ciddi bir başarı artışı yakaladığımı söyleyemem eğitsel oyunlara başvurduğumda, kalıcı bir öğrenme sağlayamadık ama şunu söyleyebilirim: Verimli bir ders geçirdim. (ÖK6)
- ✓ Aslında oyundan oyuna değişebilir bu ben kolay bir konu kolay bir oyun seçecek olursam çocukların hepsi de katılacaktır. Ama özellikle çocuğun kendisinde yetersizlik duygusunun olduğunu hissetmesi kolayda olsa oyunu yapamayacağını düşünecek dolayısıyla öncelikle benim siz yapabilirsiniz tarzında çocuğu içgüdüsel olarak güdülemem lazım. (ÖK5)

Genel olarak bakılırsa öğretmenler, eğitsel oyunlar aktif katılım ve isteği arttırdığı ve öğrencilerdeki önyargıyı kırdığından dolayı öğrencilerin başarılarını artırma konusunda etkili bir yöntem olduğunu düşünmektedir.

Matematik dersinde eğitsel oyunların kullanılmasına yönelik programda yapılacak düzenlemelere ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Eğitsel Oyunlara Göre Öğretim Programının Düzenlenmesi ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Kazanımlar azaltılmalı	ÖK4, ÖK6, ÖK2
Dijital oyunların ücretsiz olmalı ve oyunlar programa eklenmeli	ÖK5, ÖE7, ÖE1, ÖK8, ÖK9

Tablo 6 incelendiğinde, üç öğretmen (ÖK4, ÖK6, ÖK2) programda kazanımların fazla olduğunu bu yüzden çok fazla eğitsel oyunlara fırsat bulamadıklarını belirterek kazanımların azaltılması gerektiğini belirtmiştir. Altı öğretmen (ÖK5, ÖE7, ÖE1, ÖK8, ÖE7, ÖK9) ise dijital oyunların ücretsiz olmasını, EBA'ya eklenebileceğini veya ders kitaplarına örnek oyunların yerleştirilebileceğini düşünmektedir. Bununla ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ Matematik müfredatı baya bir azaltılmalı yani hepsini birden yüklemeye çalışıyoruz ne kazanım yetiştiriyor ne böyle bir oyun oynayabiliyoruz. Mesela beşinci sınıf biraz seyrek olsun. Bizde oyun oynata oynata ilerleyelim. 8.sınıf biraz daha oyun çocuğu ama en azından 5 ve 6'da unu sağlayabiliriz. (ÖK4)
- ✓ Konulara özel örnekler daha bol sunulabilir. Eğitsel oyun havuzu yapılarak EBA'dan ulaşım sağlanabilir. (ÖE7)
- ✓ Mesela çocuklar 8.sınıfa geldiklerinde özellikle cebir konularında eksiklikle geldikleri için denklemler konusunda çok zorlanıyor. Bunun temellerini 5 ve 6. Sınıfta eğitsel oyunlarla atarak bence bunu hani gerçekleştirilebilir. Çünkü temeli olmayan bir binayı siz evinin içine mutfak yaptırıyor gibi bir şey oluyor çocuk 8.sınıfa geldiğinde. (ÖK3)

Genel olarak bakılırsa öğretmenler, programa ve ders kitaplarına örnek oyun konulmasının, eğitsel oyunlar konusunda hizmet içi eğitim ve seminerlerin olması gerektiğini düşünmektedir. Buna ek olarak ücretli durumda olan dijital birtakım oyunların öğrenci ve öğretmenlere ücretsiz sağlanması konusunda da fikir beyan etmişlerdir.

Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 7

Eğitsel Oyunların Ne Olduğuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Derse oyunu dahil etmek	K3, K4
Eğlenerek öğrenmek	K2, E1, E4, K9
Eğitici oyunlar	K1, E5, E2, K5, E6
Geliştirici oyun	E3, K6, K7, K8, K10

Tablo 7 incelendiğinde, dört öğrenci (E1, E4, K2, K9) eğitsel oyunların eğlenerek öğrenmek olduğunu, iki öğrenci (K3, K4) derse oyunu dahil etmek olduğunu, beş öğrenci (K1, E5, E2, K5, E6)

eğitici oyunlar olduğunu ve beş öğrenci (E3, K6, K7, K8, K10) geliştirici oyun olduğunu dile getirmiştir. Eğitsel oyunlar ile ilgili öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Eğitsel oyun mu? Eğitimle alakalı yani eğitici oyun demektir. Bize yararı olan zekamızı geliştirebilecek bir şeydir herhalde. (K5)*
- ✓ *Eğitsel oyun yani bence eğitsel oyun insanı yani oynanan kişiyi geliştirmek amacıyla yapılan oyundur. (E3)*
- ✓ *Derse oyunu dahil ederek işlemektir, bizim öğretmenlerimizin yapmadığı bir şey yani. (K4)*

Genel olarak bir değerlendirme yapılacak olursa, öğrencilerin eğitsel oyunların ne olduğuna ilişkin genel bir fikri bulunmaktadır.

Tablo 8

Matematik Dersine Yönelik Öğrencilerin Duygularına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kategori	Görüşmeden Örnek Alıntılar
Matematik dersini seviyorum.	K1, K2, K3, E3, E4, K5
Matematik dersini sıkıcı buluyorum.	K4, E2, E5, K6, K7, K8, K9, E6, K10
Matematik korku ve endişe verici buluyorum.	E1, E2, K4, K6, K7, K8, K9, E5, E6

Tabloya 8 incelendiğinde, iki öğrenci (E1, K7) matematik derslerinde endişelendiklerini, sekiz öğrenci (E2, K4, K6, K7, K8, K9, E5, E6) matematik dersinden korktuğunu ve beş öğrenci (K2, K3, E3, E4, K5) matematik dersini sevdiğini belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Matematik dersinde genelde arka sıradaysam sıkılıyorum. Ön sıradaysam güneş yansıdığı için fazla göremediğim için sıkılıyorum. Ama konuyu sevdiğimde güzel oluyor. Zor geliyor. (E6)*
- ✓ *Üzgünlük ve endişe var. Düşük alınca mutsuz oluyorum. Kendi başıma da anlamıyorum. Yardımda etmiyor kimse ki zaten yardım etmemeleri de değil tek başıma anlasam ben kendi kendime yetiyorum. Anlamıyorum yani biraz korku ve endişe düşük alma korkusu ki notları görünce zaten. (E1)*
- ✓ *Matematik benim için bir hayat felsefesi, ama cidden eğlenceli bir ders bazıları anlamadığı için soğuk itici bir ders olarak görebiliyor hatta zorlayıcı olarak da ama sevmek lazım sevmeden yapmak zordur. Ben seviyorum. (K5)*
- ✓ *Ben matematik dersini çok seviyorum. Hiçbir şekilde önyargım yok ama yapamadığım sorularda moralim bozuluyor. (K1)*

Genel olarak bakıldığında öğrencilerde, matematik derslerine karşı korku, endişe ve matematik dersinden sıkılma gibi olumsuz duyguların olduğu görülmektedir.

Matematik öğretmenlerin dersleri işleyişlerine ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9

Matematik Öğretmenlerin Dersleri İşleyişlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Öğretmen anlatıyor, soru çözüyoruz.	K2, K3, K4, E2, E3, E4, K5, K6, K7, K8, K9, E5, K10, E6
Zaman zaman oyun kullanma	K1

Tabloya 9 incelendiğinde, öğrenciler matematik öğretmenlerinin ders işlerken anlatım yöntemini kullandığını ve sonrasında uygulama amaçlı soru çözdüğünü on beş öğrenci belirtmiştir. Bir öğrenci ise (K1) zaman zaman oyun oynayarak ders işlediklerini belirtmiştir. Öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

- ✓ *Genelde sorular üzerinden ders işliyoruz. (E3)*
- ✓ *Konular üzerine sorular çözüyoruz. (K2)*

- ✓ *Hoca akıllı tahtayı açıyor, önümüzde kâğıt oluyor. Dersi anlatıyor soru çözüyor. Öyle zaman geçiyor. (E6)*
- ✓ *Zaman zaman oyun kullanıyoruz güzel bir anlatım var yani sade bir anlatım yok. (K1)*

Genel olarak bakıldığında matematik öğretmenlerinin konu anlatımı ve soru çözümü üzerinden ilerlediklerini belirten öğrenciler, bir öğrenci (K1) dışında matematik öğretmenlerinin başka yöntem kullandığını belirtmemiştir.

Matematik dersini eğitsel oyunlarla öğrenmeye ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10

Matematik Dersini Eğitsel Oyunlarla Öğrenmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
İlgi çekici	K1, E2, K10, K8
Eğlenceli	K5, K7, K8, E1
Kalıcı	K4, K6, E1
Anlaşılır	E3, E1
Güzel	K2, K3, E4, E5, E6, K9

Tablo 10 incelendiğinde, matematik dersinde eğitsel oyunlar kullanıldığında, dört öğrenci (K1, E2, K10, K8) dersin ilgi çekici olacağını, üç öğrenci (E1, K4, K6) dersin daha kalıcı olacağını, altı öğrenci (K2, K3, E4, E5, E6, K9) dersin daha güzel olacağını ve dört öğrenci (K5, K7, K8, E1) dersin daha eğlenceli olacağını ve iki öğrenci (E1, E3) dersin daha anlaşılır olacağını ifade etmiştir.

- ✓ *Hem eğlenceli hem matematiğe karşı ilgim artar. Mutlu olurum tabi ki her çocuk oyunu duyunca mutlu olur. (K8)*
- ✓ *Eğlence açısından daha fazla olur. Şu anda normal bir şekilde işliyoruz genel olarak oyunla yaparsak diye şey diyorlar 8. Sınıf öğrencisi oldunuz ne gerek var oyuna bence daha iyi olur. (K5)En azından daha kolay anlaşılır ve eğlenceli olduğu için hafızada kalıyor. (E1)*
- ✓ *Oyunla öğrensem iyi olur bence hafızamda daha iyi kalmasına yardımcı olur konuların iyi olur bence keyifli olur. (K6)*
- ✓ *Biraz daha mutlu olurum. Daha anlaşılır olacağını düşünürüm en azından. (E3)*
- ✓ *Oyunda zaten şu anda yaşımız küçük olduğu için oyun için geç olduğunu düşünmüyorum. Zaten oyun oynamayı sevmeyen de yoktur. Bir de matematikle olunca matematiği sevmeyenlerde sevebilir diye düşünüyorum. Güzel olur. (K9)*

Genel olarak bakıldığında öğrenciler matematik dersinde eğitsel oyunların kullanılması konusunda olumlu görüş belirtmişlerdir.

Matematik dersini eğitsel oyunlarla öğrenme ile öğrencilerde oluşacak duygulara ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11

Matematik Dersini Eğitsel Oyunlarla Öğrenme ile Öğrencilerde Oluşacak Duygulara İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kategori	Katılımcılar
Mutluluk ve sevinç	K1, E1, K3, E2, E3, K5, K6, K7, K8, E5, E6
Heyecan verici	K5, K10

Tabloya 11 incelendiğinde, matematik dersinde eğitsel oyunlar kullanıldığında on bir öğrenci (K1, E1, K3, E2, E3, K5, K6, K7, K8, E5, E6) mutlu olacağını ve iki öğrenci (K5, K10) dersin heyecan verici olacağını belirtmiştir. Öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir. Dört öğrenci (K2, K4, K9, E4) ise herhangi bir duygu belirtmemiş ancak eğlenceli olacağını, derslerin ilgilerini çekeceğini ve dersin daha güzel geçeceğini belirtmişlerdir. Bir öğrencinin bu konuda görüşü aşağıdaki gibidir.

- ✓ *Bir kere kolaylaştırdığı için mutlu olurum. (E5)*

- ✓ *Hem eğlenceli hem matematiğe karşı ilgim artar. Mutlu olurum tabi ki her çocuk oyunu duyunca mutlu olur. (K8)*
- ✓ *Konuyu daha iyi anlarım ve bu yüzdende mutlu hissederim. Hem heyecan verici olur çünkü ilk defa böyle bir şey uygulayacağız hem de farklı bir bakış açısı oluşturabilir. (K5)*
- ✓ *Sevinç, mutluluk. (K7)*
- ✓ *Aslında biraz daha eğlenceli ve daha kolay gelebilirdi. (K4)*

Genel olarak bakıldığında, öğrenciler eğitsel oyunların matematik dersinde kullanmasına yönelik olumlu duygular hissetmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak, matematik dersine yönelik eğitsel oyunlar ile matematik öğretim programının düzenlenmesinin ilk aşaması olan ihtiyaç analizinin yapılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın bulgularına bakıldığında ihtiyaç ve durum analizi yapılarak öğrencilerin matematik dersi öğretiminde eğitsel oyunlara olan ihtiyaçları görülmüştür. Çetin'e (2016) göre, eğitsel oyunlar, motivasyonu artırarak derse katılımı sağlar, öğrenciler arasında etkileşimi artırır, öğrencilerin özgüven kazanmasını ve problem çözme gibi stratejilerin öğrencilere kazandırılmasına yardımcı olur.

Araştırmanın bulgularına göre, katılım gösteren öğrenci ve öğretmenlerin eğitsel oyunlarla genel bir fikri olduğu görülmektedir. Öğretmenler eğitsel oyunların tanımı olarak oyunu derse dahil etmek, eğitici oyun gibi tanımlar vermişlerdir. Bu tanımların hepsi eğitsel oyunların özelliklerini ifade eder niteliktedir. Ancak eğitsel oyunları kullanma konusunda öğretmenlerin büyük bir kısmı çok sık oyunları kullanmadığını belirtirken öğrencilerin büyük bir kısmı öğretmenlerinin eğitsel oyunları derslerinde kullanmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenler oyunları kullanmak istediklerini ancak bunun için, yeterince oyun bilmediklerini, eğitsel oyunları kullanma konusunda kendilerini yeterli görmediklerini, zamanın yeterli olmadığını, kazanımları yetiştirme sorunu olduğunu ve özellikle sekizinci sınıf öğrencilerde merkezi sınavdan dolayı oyuna zaman kalmadığını belirtmişlerdir. Zamanın yeterli olmadığı görüşlerini, Usta ve diğerlerinin (2017) çalışmaları desteklemektedir. Usta ve diğerlerinin (2017) çalışmaları, öğretmen adaylarınca 7.sınıf öğrencilere eğitsel oyunların uygulanması ve uygulama yapan öğretmen adaylarının görüşleri alınarak yapılmıştır.

Öğretmenlerin diğer bir görüşü, öğretim programında birtakım seyreltmeler yapılarak eğitsel oyunların kullanımının öğrenci başarısını arttıracığına yöneliktir. Bu sonuçlara göre öğrenci başarısında artışı sağlamak, dersi eğlenceli hale getirilerek öğrenci katılımını artırmak için eğitsel oyunların derse dahil edilmesindeki gereksinimden bahsedilebilir.

Yapılan çalışmalarda elde edilen benzer sonuçlar da, eğitsel oyunların kullanıldığı matematik derslerinin kalıcılığı sağladığı (Başın ve Doğan, 2020), derse katılımı artırması (Romine, 2004; Yıldız, Şimşek ve Ağdaş, 2018) ve öğrenci başarısını olumlu olarak etkilemesi (Yeşilkaya, 2013) eğitsel oyunların matematik dersinde kullanımına yönelik ihtiyacı desteklemektedir.

Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuca göre öğretmenler eğitsel oyunları kullanma konusunda kendilerini yeterli görmemektedir. Hazar ve Altun'un (2018) çalışmaları benzer şekilde öğretmenlerin kendilerini yeterli görmediğini belirtirken, Akcanca ve Sömen'in (2018) çalışmaları araştırmanın bu sonucu ile çelişmektedir.

Öğrenci görüşleri üzerine tartışılacak olursa öğrenciler, genel olarak matematik dersine karşı olumsuz duygular hissettiklerini belirtmişlerdir. Matematik derslerinde eğitsel oyunların kullanımına yönelik öğrenciler olumlu dönüşler yapmışlardır. Eğitsel oyunların kullanıldığı matematik derslerinde daha mutlu olacaklarını ve daha çok derse katılım sağlayacaklarını belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerine baktığımızda eğitsel oyunların matematik dersinde kullanılmasının bir ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonuçları göz önüne alındığında, eğitim paydaşlarına matematik dersinde eğitsel oyunların kullanılması ve öğretim programının bu yönde düzenlenmesi veya geliştirilmesi önerilebilir. Yine eğitim paydaşlarınca, program yoğunluğunun azaltılması, gerekli materyal ve örnek oyunların

öğretmenlere sunulması ve öğretmenlere eğitsel oyunlar ile ilgili eğitimlerinin verilmesi sağlanabilir. Öğretmenlere, eğitsel oyunlar ile alakalı verilmesi önerilen hizmet içi eğitimin, öğretmenlere eğitsel oyunlar ile ilgili öğrencilere rehberlik etme becerilerine katkı sağlayacak ve süreç değerlendirmesi yapabilecek şekilde düzenlenmesi önerilebilir.

Araştırmacılara ise, farklı yaş grubunda öğrenciler ile benzer bir çalışmanın yapılması, eğitsel oyunların kullanılmasına yönelik deneysel çalışmaların yapılarak eğitsel oyunların kullanıldığı öğretim programlarının değerlendirmesinin yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Altun, M. (t.y.). *Matematik Öğretimi* (11. bs). Aktüel.
- Akçanca, N., ve Sömen, T. (2018). Öğretmen Adaylarının Eğitsel Oyun Tasarlama ve Uygulama Durumları. *Electronic Turkish Studies*, 13(27).
- Başün, A. R., ve Doğan, M. (2020). Matematik Eğitiminde Uygulanan Oyunla Öğretimin Akademik Başarıya ve Kalıcılığa Etkisi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 155-167.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. bs). Pegem Akademi.
- Çetin, Ö. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Matematiksel Oyun Geliştirme Süreçlerinin Başarı, Tutum ve Problem Çözme Stratejilerine Etkisi* [Doktora]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (2020a). *Eğitim Sözlüğü* (8. bs). Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2020b). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya* (29. bs). Pegem Akademi.
- Hazar, Z., ve Altun, M. (2018). Eğitsel Oyunlara Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Yeterliliklerinin İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 52-72.
- Karamustafaoğlu, O., ve Kılıç, M. F. (2020). Eğitsel Oyunlar Üzerine Yapılan Ulusal Bilimsel Araştırmaların İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 1-25. <https://doi.org/0.33418/ataunikkefd.730393>
- Korkmaz, S. (2018). *Eğitsel Oyun Geliştirerek Desteklenen Fen Bilimleri Öğretiminin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi* [Yüksek Lisans]. Bartın Üniversitesi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Özata, M., ve Coşkuntuncel, O. (2019). Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Eğitsel Matematik Oyunlarının Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 662-683. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.619983>
- Romine, X. (2004). Using games in the classroom to enhance motivation, participation and retention: A pre-test and post-test evaluation. *Culminating Experience Action Research Projects* 5, 286-295.
- Sönmez, V., ve Alacapınar, F. G. (2019). *Örnekleriyle Eğitimde Program Değerlendirme* (1. bs). Anı Yayıncılık.
- TDK. (2020). *Türk Dil Kurumu*. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/>
- Usta, N., Işık, A. D., Şahan, G., Genç, S., Taş, F., Gülay, G., Diril, F., Demir, Ö., ve Küçük, K. (2017). Öğretmen adaylarının matematik öğretiminde oyunların kullanımı ile ilgili görüşleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 328-344.
- Yeşilkaya, İ. (2013). *7. sınıf sosyal bilgiler dersi" zaman içinde bilim" ünitesinin eğitsel oyun yöntemi ile öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. bs). Seçkin.
- Yıldız, E., Şimşek, Ü. & Ağdaş, H. (2018). The effects of educational game-integrated group research method on academic achievement, attitude towards school, and retention of knowledge in teaching regulatory system. *Journal of Turkish Science Education*, 15(3), 91-105.

Türkçe Derslerinde Konuşma ve Dinleme Becerilerine Yönelik Olarak “Cin ile Cincik” Kitabının Kullanılması¹

Sıdıka Erkoç²

Öz

Henüz anne karnındayken etrafında olan biteni dinlemeye başlamış olan insan, doğduğu andan itibaren sosyal bir çevrenin içine girer ve ebeveynleri başta olmak üzere insanlarla iletişim kurmaya ihtiyaç duyar. Bu iletişim insanın konuşmayı öğrenmesiyle birlikte daha çok konuşarak gerçekleştirilir. Konuşma, insanların başlıca iletişim aracıdır. Konuşma ve dinleme becerileri insanların günün büyük bir kısmında aktif olarak kullandığı becerilerdir ve bu becerilerin geliştirilmesi mümkündür. İnsanların günlük hayatta en çok kullandıkları bu iki beceri hakkında çok fazla çalışma yapılmamış olsa da bunlar üzerinde durulması ve mutlaka geliştirilmesi gereken becerilerdir. Dört temel dil becerisinden biri olan dinleme becerisi anlamaya; konuşma becerisi ise anlatmaya yönelik bir beceridir. İnsanlar genel itibarıyla bu iki beceriyi bir arada kullanır. İnsanların dinlediklerini daha doğru anlamlandırması ve kendisini daha iyi ifade edebilmesi için konuşma ve dinleme becerilerini geliştirme ihtiyacı vardır. Bu araştırmanın amacı öğrencinin konuşma ve dinleme becerilerini geliştirebilmek amacıyla Türkçe Öğretim Programı'nda (2019) yer alan kazanımlara yönelik olarak uygulanacak etkinlikler için metinle öğrenme yaklaşımı doğrultusunda Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Cin ile Cincik kitabı kullanılarak hazırlanmış olan etkinlik örneklerini sunmaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. İncelenen eserin Türkçe derslerinde özellikle konuşma ve dinleme becerileri doğrultusunda verimli ve etkili kullanılabilmesi için örnekler sunulmuştur. Her ne kadar ayrı ayrı başlıklar altında sunulmuş olsa da dört temel dil becerisini birbirinden kesin sınırlarla ayırmak mümkün değildir. Bu bağlamda sunulacak olan etkinlik örnekleri dinleme ve konuşmaya yönelik olarak hazırlanmış olsa da bir etkinliğin içinde birden fazla beceriye ait kazanımların yer alması muhtemeldir.

Anahtar Kelimeler: konuşma, Türkçe eğitimi, metinle öğrenme, Cin ile Cincik

Usage of The Book “Cin ile Cincik” for Speaking and Listening Skills in Turkish Lessons¹

Abstract

A person who has started to listen to what is happening around him while he is still in the mother's womb enters a social environment from the moment he is born and needs to communicate with people, especially their parents. This communication is carried out by speaking more as people learn to speak. Speaking is people's main means of communication. Speaking and listening skills are skills that people use actively for most of the day and it is possible to develop these skills. Although there has not been much study on these two skills that people use most in daily life, they are skills that need to be emphasized and developed. Listening skill, one of the four basic language skills, is a skill for understanding; speaking skill is a skill for telling. People generally use these two skills together. People need to develop their speaking and listening skills so that they can better understand what they listen to and express themselves better. The purpose of this research is to present examples of activities prepared by using Fazıl Hüsnü Dağlarca's Cin ile Cincik book in line with the learning with text approach for the activities to be applied for the acquisitions in the Turkish Teaching Program (2019) in order to improve the

¹ ICONFTE 2022'de Bildiri olarak sunuldu

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye, sdkaerkoc@gmail.com ORCID: 0000-0002-4025-6516

speaking and listening skills of the students. In this study, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. Examples are presented so that the analyzed work can be used efficiently and effectively in Turkish lessons, especially in line with speaking and listening skills. Though they are presented under separate headings, it is not possible to separate the four basic language skills from each other with clear boundaries. Although the activity examples to be presented in this context are prepared for listening and speaking, it is likely that an activity will include acquisitions of more than one skill.

Anahtar Kelimeler: Speaking, Turkish education, learning with text, Cin ile Cincik

Makale Geçmişi	Geliş: 03.06.2022	Kabul:16.06.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi	
Önerilen Atf	Erkoç, S. (2022). Türkçe derslerinde konuşma ve dinleme becerilerine yönelik olarak Cin ile Cincik kitabının kullanılması. <i>Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD)</i> , 1 (1), 12-18.	

Giriş

1914 yılında kalabalık bir ailenin içine doğan Fazıl Hüsnü Dağlarca, asker bir babanın oğludur. Nüfus cüzdanında ismi Mehmet Fazıl Dağlarca olarak geçen şairin ismindeki Hüsnü, ismi Hasan Hüsnü olan babasının adından gelmektedir. Hem içerik özellikleri olarak hem de sayıca zengin bir eser geçmişi olan şair, anlatmak istediklerini daima şiirle anlatmayı tercih etmiş. Türkçenin ve şiirin sınırlarını sonuna kadar zorlamıştır (Uluçay, 2014). Daha çocuk yaşlardayken şiirler yazmaya başlayan şairin ev ortamı bu durumu tetiklemiştir. Şair, babaannesinin dinlediği ilahilerin; ablasının okuduğu şiirlerin etkisiyle şiire yönelmiştir. Şiirlerinde özne daima çocuk olmuş, şair bu durumu içindeki çocuğu daima canlı tutuyor olmasıyla açıklamıştır (Sucu Polat, 2002). Kendine has bir üslubu olan şair, eserlerinde toplumsal çatışmaları iyi kötü doğru yanlış davranışları işleyerek modern çağın insanını okuyucuya göstermiştir (Bayraktar ve Erkoç, 2021). Şair, verdiği pek çok eserin arasında 20'yi aşkın çocuk kitabı yayımlamıştır. Şiir biçiminde kaleme aldığı bu kitaplarında öykü türünde bir anlatımı benimseyen şair okuyucusuna hem estetik dil zevki ve bilinci kazandırmakta hem de okuyucuyu bir olay örgüsüyle buluşturmaktadır. Dağlarca, şiirlerin çocuk şiiri ya da yetişkin şiiri olarak gruplandırılmasını doğru bulmadığını belirtir. Şiir zevki yaşa göre belirlenebilen bir olgu değildir. Şair çocuk şiiri tanımını ise çocukların yazdığı şiir olarak yapar ve benim şiirimi okuyan bir çocuk bu şiiri kendisinin yazdığını düşünür diyerek devam eder (Sucu Polat, 2002). Dağlarca şiirlerindeki çocuksuluk daima canlıdır ve şiirle çocuğu birbirine yaklaştırır.

Ülkemizde ana dili eğitimi olarak Türkçe derslerinin genel amaçları bireylerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaları ve kendilerini doğru ifade etmeleridir (MEB, 2019). Türkçe derslerinde öğrencilerin dört temel dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenir. Bunlar Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Bu becerilerin geliştirilmesi amacıyla derslerde uygun materyallerden yararlanarak öğrencilerin aktif olacağı etkinlikler düzenlenir. Türkçe derslerinin temel materyali ise metinlerdir. Ders kitapları bu noktada öğretmenlerin en temel yardımcısıdır ancak ders kitaplarının yeterli olmadığı noktalarda öğretmenlerin farklı metinler, etkinlikler ve uygulamalarla ders kitaplarını desteklemeleri gerekir. Öğretmenlerin seçeceği bu metinler çocuk edebiyatı ürünlerinden olmalıdır. Dersin kazanımına göre derse getirilecek metnin içeriğini ve türünü belirlemek öğretmenin tercihinine bırakılır.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dört temel dil becerisine yönelik olarak kazanımlar mevcuttur. Bu program, 1. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerini kapsamaktadır. Her sınıf düzeyinde dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik benzer veya farklı kazanımlar belli bir düzene göre verilmiştir. Türkçe öğretmenleri derslerini bu kazanımlar ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda planlar. Dersin en temel materyali ise metinlerdir. Öğretmenler bu metinlere Türkçe ders kitaplarından ulaşabilir ancak ders kitaplarının yeterli olmadığı

durumlarda öğretmenin sınıfa farklı metinler getirmesi gerekir. Öğretmen bu metni seçerken de dersin kazanımını ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır.

Çocuk edebiyatında şiir ve öykü önemli bir yere sahiptir. Gerek okuma zevki ve bilinci kazandırmak için gerekse ders materyali olarak şiir ve öykü en sık kullanılan türlerdir. Şiir ve hikâye birbirine yakındır. Bir hikâyede şiirsel bir anlatımı görmek mümkün olabiliyorken bir şiirde de bir olayın anlatılması olağandır. Türk edebiyatında Sait Faik'in hikâyelerinde şiirsellik; Orhan Veli'nin, Mehmet Âkif Ersoy'un, Fazıl Hüsni Dağlarca'nın şiirlerinde hikâye unsurları görülür (Bayraktar ve Erkoç, 2021). Türkçe derslerinin temel materyalleri olan metinlerin dört temel dil becerisinin geliştirilmesindeki etkisi büyüktür. Bu nedenle derslerde kullanılan metinlerin özenle seçilmesi gerekir. Seçilecek metinler öğrencilerin yaşına, seviyesine, dersin içeriğine ve kazanımlarına uygun olmalıdır. Bu metinlerin okurları aynı zamanda çocuk olan öğrenciler olacağından seçme işi ayrı bir özen ve dikkat gerektirir. Metinlerin öğrencilerin seviyesine uygun, onların kişilik ve dilsel gelişimine katkı sağlayacak özellikte olması gerekir (Bayraktar, 2019).

Bu çalışmada Fazıl Hüsni Dağlarca'nın şiir-öykü türünde yazdığı çocuk kitaplarından biri olan *Cin ile Cincik* incelenmiştir. Çalışmada *Cin ile Cincik* kitabının Türkçe derslerinde öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesindeki etkisi ve kitabın derslerde aktif olarak kullanılması için çeşitli örneklerin sunulması amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelmesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelmesi yöntemi hedeflenen olguları ortaya çıkarmak için yazılı materyallerin incelendiği yöntemdir. Deney ve gözlemin mümkün olmadığı durumlarda bu yöntem kullanılır. Bu model araştırılması hedeflenen olgu ile ilgili bilgileri içinde barındıran materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Veri Toplama Aracı

Bu kapsamda çalışma dokümanı olarak Fazıl Hüsni Dağlarca'nın *Cin ile Cincik* kitabı kullanılmıştır. Çalışmanın bir diğer veri toplama aracı 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'dır. Kitap, Türkçe Öğretim Programı'nda (2019) yer alan dinleme ve konuşma becerileri doğrultusunda incelenmiştir.

Cin ile Cincik Kitabının Kısa Tanıtımı ve Özeti

Çok sayıda kısa şiirden oluşan bu kitapta çevredeki insanların birini *Cin* diğerini *Cincik* olarak çağırıldığı, haylazlıkları ve hazırcıvaplılıklarıyla ünlü olmuş iki çocuğun okulda ve sokakta başından geçenler ve karşılıklı konuşmaları anlatılır. İlk baskısı 2000 yılında yayınlanmış olan bu kitabın Yapı Kredi Yayınları tarafından Dağlarca Çocuklarda serisi altında yayınlanmış olan 3. baskısı (2017) incelenmiştir. Kitap Mustafa Delioğlu tarafından resimlenerek içeriğe uygun görsellerle desteklenmiştir. 78 sayfadan ve kısa şiirlerden oluşan bu kitap ders saati içinde okuyup bitirilebilecek uzunluktadır.

Verilerin Analizi

Fazıl Hüsni Dağlarca'nın çocuk kitaplarından biri olan *Cin ile Cincik*, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dinleme ve konuşma becerilerine ait kazanımlara yönelik olarak incelenmiştir. Programın 1. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerine yönelik olması dolayısıyla bu çalışmada da kitap, tüm sınıf düzeylerine yönelik dinleme ve konuşma kazanımlar doğrultusunda analiz edilmiştir.

Bulgular

Cin ile Cincik Kitabının Dinleme Becerisine İlişkin Kazanımlarına Ait Bulgular

Kitap, görsellerle desteklenmiş olması dolayısıyla 2. sınıftan 8. sınıfa kadar her sınıf düzeyinde görülen “Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metnin konusunu tahmin eder.” kazanımı doğrultusunda derslerde kullanmak için uygundur. Kitabın 19. sayfasında yer alan “Hayvanlar” başlıklı şiirin hemen yanında çeşitli hayvanların resmedildiği bir görsel mevcuttur, 47. sayfada “Bayramlar” başlıklı şiirin hemen yanında büyüğünün elini öpen bir çocuk resmedilmiştir, 67. sayfada “Pabuçları Boyatmak” başlıklı şiir kıyafetleri eski olan bir adamın ayakkabılarını boyattığı bir görselle desteklenmiştir. Bu şiirler seslendirilmeden önce öğrencilerin yalnızca görselleri görmeleri sağlanarak bu görseller ile ilgili konuşup metinler hakkında fikir yürütmek mümkündür.

Farklı şiirlerden oluşmasına karşın belli bir olay örgüsü etrafında gelişen bu kitap tüm “Dinlediği/izlediği metni anlatır.”; “Dinlediği/izlediği metni ana hatlarıyla anlatır.” ve 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde görülen “Dinlediklerini/izlediklerini özetler.” kazanımlarına uygun olarak kullanılabilir. Şiirler çocukların aralarında geçen konuşmalardan oluşmaktadır. Bu kitaplarda çocuklar bazen bir konu hakkında fikirlerini açıklar bazen de anılarını anlatır. Bu anlatılanların seslendirilmesinin ardından öğrencilerden kitapta geçenleri akıllarında kaldığı kadarıyla anlatmalarını istemek mümkündür.

3. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde görülen “Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.” ve “Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler/tespit eder.” kazanımları doğrultusunda öğrencilerle yapılan bir tartışma ortamında metnin konusunun, ana fikri ve ana duygusunun tespitini sağlamak mümkündür. Öğretmen derste kitaptan seçeceği herhangi bir ya da birkaç şiiri seslendirdikten sonra öğrencilerle bu şiirlerle ilgili konuşup onların fikirlerini alabilir. Bu konuşmalar öğrencilerin şiiri daha iyi anlamlandırmasında ve içselleştirmesinde de etkili olacaktır.

Kitabın farklı metinlerden oluşuyor olması ve her bir metnin konusuna uygun bir başlıkla verilmiş olması dolayısıyla “Dinlediklerine/izlediklerine farklı başlıklar önerir.” kazanımı için oldukça elverişlidir. Öğretmen sınıfta şiirleri başlıklarını okumadan seslendirerek öğrencilerden bu şiirlere başlıklar önermelerini isteyebilir.

Kitabın görsellerle desteklenmiş olması dolayısıyla kitap, 2, 3 ve 4. sınıf düzeyinde görülen “Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metnin konusunu tahmin eder.” kazanımı doğrultusunda kullanım için uygundur. Kitaptaki görseller incelenerek öğrencilerin tahminleri alındıktan sonra dinleme etkinliğine geçilebilir. Kitabın 27. sayfasında yer alan “Kıştan Korunma” başlıklı şiir için yatağında uyuyan bir çocuk görseli kullanılmıştır, 35. sayfasında yer alan “Korku” başlıklı şiirin hemen yanında simit satan bir çocuk resmedilmiştir. Bu görseller ve başlıklar ilk bakışta uyumsuz olarak görülse de görseller metnin içeriğine göre hazırlanmıştır. Bu şiirler seslendirilmeden önce öğrencilerin görselleri incelemeleri sağlanarak metinlerin içeriği hakkında fikir yürütmeleri sağlandıktan sonra başlık verilerek başlıkla görseli bağdaştırmalarını istemek mümkündür.

Yalın bir dile yazılmış olan kitapta bulunan anlamı bilinmeyen sözcükleri metnin bağlamından hareketle tahmin etmek mümkündür. Bu nedenle kitap, 3. sınıftan 8. sınıfa kadar her sınıf düzeyinde görülen “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.” kazanımı doğrultusunda kullanım için uygundur.

Bir ders saatinde metnin dinlenmesinin ardından ikinci ders saatinde yapılacak soru cevap etkinliği ile 3. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde karşılaşılan “Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.” kazanımı doğrultusunda kitabın içeriğinin çözümlenip daha iyi anlaşılmasını sağlanabilir. Kitapta bir olay örgüsünün bulunması ve kitabın kısa metinlerden oluşması dolayısıyla metinler kısa sürede canlandırma yapmak için uygundur. Bu nedenle kitap 3. sınıftan 8. sınıfa tüm sınıf düzeylerinde karşılaşılan “Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.” kazanımı doğrultusunda kullanılabilir.

Metnin dinlenmesinin ardından “Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini ifade eder.” ve “Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.” kazanımları doğrultusunda yapılacak olan etkinlikle öğrencilerin metnin içeriği ile ilgili fikirlerini almak mümkündür. Bu etkinliğin devamında öğrencilerin 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde görülen kazanımı doğrultusunda “Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.” Yaptıkları değerlendirmeleri sunmalarını sağlamak ve 7 ve 8. sınıf düzeyinde görülen “Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.” kazanımı doğrultusunda metnin tutarlılığıyla ilgili fikir ve yorumlarını sunmalarını sağlamak mümkündür.

Kitap, 3. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde karşılaşılan “Dinleme stratejilerini uygular.” kazanımı doğrultusunda incelendiğinde ise kitabın katılımsız dinleme için uygun olduğu görülmektedir. Metnin çocukların karşılıklı konuşmalarına ve soru cevaplarına dayalı olması dolayısıyla öğretmenin metinde geçen soruları ya da kendi hazırladığı soruları öğrencilere yönelterek yapacağı dinleme etkinliği ile kitap, katılımlı dinleme için de uygun ve etkili bir materyal olacağı düşünülmektedir. Son olarak öğretmenin dinleme öncesi yapacağı yönlendirmeler ile öğrencilerin kendilerini metindeki karakterlerin yerine koyarak dinleme etkinliği yapması empati kurarak dinleme tekniği için uygun ve etkili olacağı düşünülmektedir.

Cin ile Cincik Kitabının Konuşma Becerisine İlişkin Kazanımlarına Ait Bulgular

Kitabı okumadan önce yapılacak olan etkinlikte öğrencilere yöneltilecek olan “En yakın arkadaşınız kimdir?” Bu arkadaşınızla tartıştığınız ya da aynı fikirde olmadığınız zamanlar oluyor mu?” “Bu arkadaşınızla birlikte yaşadığınız ve unutamadığınız bir anınız var mı?” gibi sorular öğrencilerin ilgisini çekecek ve bu sorulara cevaplar vermek isteyeceklerdir. 2. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde görülen “Hazırlıksız konuşmalar yapar.” kazanımı doğrultusunda öğrencilerin bu cevaplarını sınıfa sunmaları sağlanarak sınıfta bir etkileşimi konuşma ve dinleme ortamı oluşturmak mümkündür. Öğrencilerin yalnızca sorulan sorulara ya da belirlenen konuya yönelik cevap vermeleri sağlanarak öğrencilerin yapacağı bu hazırlıksız konuşmaların 3. sınıf düzeyinde görülen “Çerçevesi belirli bir konu hakkında konuşur.” kazanımını verebileceği düşünülmektedir.

Kitapta yer alan “Boynuz Kulağı Geçer”(s. 17), “Büyük Söz”(s. 31), “Yememek”(s. 42), “Başka Bir Deyim”(s. 42), “Aramak”(s. 47), “Dut”(s. 48), “İyi Çocuklar Köyde”(s. 55) başlıklı şiirlerde çeşitli atasözü ve deyimler ve anlamlarına atıflar bulunmaktadır. Bu şiirlerin ardından öğretmenin görevlendirdiği bir öğrenci atasözleri ve deyimler ile ilgili araştırma yaparak 4. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde görülen “Hazırlıklı konuşmalar yapar.” kazanımı doğrultusunda araştırmasının sonuçlarını sınıfta sunabilir.

“Bayramlarımız” başlıklı şiirin okunmasının ardından öğrencilerden gerekli hazırlıkları yaparak bir bayram gününü canlandırmalarını istemek de öğrencileri hem birlikte çalışmaya teşvik edecek hem hazırlıklı konuşma kazanımını edinmelerini sağlayacak hem de bu etkinlik içinde 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde görülen “Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.” kazanımı doğrultusunda ses tonu ve beden dillerini etkili kullanmayı öğrenmelerini sağlayacaktır.

Öğrenciler konuşmalarını yaparken öğretmenin yapacağı çeşitli uyarı ve yönlendirmelerle konuşmalarında 2. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde görülen “Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.” kazanımı; 3. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde görülen “Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” kazanımı ve 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde görülen “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımı doğrultusunda Türkçe kelimeleri uygun yerlerde ve uygun anlamda kullanmalarını ve geçiş ve bağlantı ifadelerini doğru yerlerde kullanarak cümlelerini anlamlı hâle getirmelerini sağlamak mümkündür.

Sınıf içinde kitap hakkında yapılacak soru cevaplar, kitabın içeriği hakkında fikirlerin ifade edilmesi, kitapta geçen anlaşılamayan noktaların sınıfta çözümlenmesi gibi tartışma ortamları oluşturmak mümkündür. Bu ortamlara öğrencileri dâhil etmek 3 ve 4. sınıf düzeylerinde karşılaşılan “Sınıf içindeki tartışma ve konuşmalara katılır.” kazanımı için uygun ve etkili olacaktır.

2. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerinde görülen “Konuşma stratejilerini uygular.” kazanımı doğrultusunda çeşitli konuşma yöntem ve teknikleri ile ilgili etkinlikler düzenlemek mümkündür. Okunan şiirlerden herhangi birinin konusu seçilerek öğrencilerin güdümlü konuşma tekniğiyle bu konu hakkındaki düşüncelerini anlatmaları sağlanabilir. Örneğin “Masal”(s. 43) başlıklı şiirden hareketle öğrencilerin bildikleri masallar ve masalların özellikleri hakkındaki bilgilerini sınıfta anlatmalarını sağlamak mümkündür. “Oyuncaklar”(s. 62) başlıklı şiirin okunmasının ardından öğrencilerden oyuncaklar hakkındaki fikirlerini en çok ne tür oyuncaklardan hoşlandıklarını anlatmalarını istemek mümkündür. Kitaptaki şiirlerle ilgili dersin tema ve konusuna uygun olarak benzer etkinlikler yapmak öğretmenin inisiyatifinde olacaktır.

Dersin konusuna da uygun olarak kitabın içinden seçilen çeşitli kelime ve kavramların küçük kâğıtlara yazılıp bir kutuya atılması suretiyle öğrencilerin seçtiği kelime veya kavrama uygun olarak kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma tekniği doğrultusunda bir konuşma yapmasını sağlamak mümkündür. Kitap, yaratıcı konuşma tekniği için de uygundur. Kitabın okunmasının ardından öğrencilerden birinin kitapla ilgili yorumlarını iletilmesiyle başlatılacak süreç diğer öğrencilerin de arkadaşlarının yorumları doğrultusunda kendi fikirlerini belirtmesiyle devam ettirilebilir.

Kitapta iki çocuğun karşılıklı konuşmaları ve soru cevapları sıklıkla görülmektedir. Bu doğrultuda seçilen bir öğrenciden arkadaşları için kitaptakine benzer sorular hazırlayıp sunması istenerek sınıfta bir katılımlı konuşma etkinliği tapmak mümkündür. Öğrencilerden kendilerini kitaptaki karakterlerden birinin yerine koyarak tanıtmalarını istemek empati kurarak konuşma tekniği için uygun ve etkili olacaktır.

Kitapta yer alan “Eşitliğimiz” (s. 66) başlıklı şiirden hareketle sınıfta toplumda eşitlik mi yoksa adalet mi ön planda tutulmalıdır konulu bir münazara çalışması yapmak mümkündür. “Yaranmak” başlıklı şiirin okunmasının ardından insanlara nasıl davranırsak daha iyi olur konulu bir vızıltı tekniği etkinliği yapmak mümkün olacaktır. Böylece öğrenciler fikirlerini sunma ve birbirinin fikrinden yararlanma imkânı bulacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Türkçe derslerinin en temel materyali olan metinlerin seçimi oldukça önemli ve dikkat gerektiren bir işittir. Derse getirilecek olan metnin metinsellik ölçütlerine, öğrencilerin yaş, düzey ve ilgilerine, dersin içeriğine ve kazanımlarına uygun olması gerekir. Bununla birlikte metinler nitelikli ve anlamlı olmalı öğrencilere olumsuz tavır ve tutumları yansıtmamalıdır. Bu çalışmada Türkçe derslerinde kullanım için Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın kaleme almış olduğu *Cin ile Cincik* kitabı seçilmiştir. Bu kitap çeşitli çocuk şiirlerinden oluşması, bu şiirlerde öyküleyici bir anlatımın benimsenmiş olması, okuyucuya doğrudan değil ancak yapacağı çıkarımlarla doğruyu ve iyiyi anlatan metinlerden oluşuyor olması dolayısıyla çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikleri taşımaktadır. Çocuk kitabı olan bu eser çocuk bakışıyla kaleme alınmış ve çocuklara kendi dünyalarından kesitler sunmaktadır. Bu nedenle kitap çocukların seviyelerine uygun ve ilgilerini çekecek düzeydedir. Çalışma sonucunda eserin dersin kazanımlarına da uygun bir şekilde kullanılabileceği tespit edilmiştir. Kitap çeşitli dinleme ve konuşma stratejileri doğrultusunda kullanım için uygundur. Söz varlığı açısından zengin olan kitap, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için etkili olacaktır. Kitap görsellerle desteklenmiş olması dolayısıyla öğrencilerin görsel okuma ve görsellerle metinleri arasında bağ kurma becerilerini geliştirmek için uygundur. Atasözü ve deyimlere sıklıkla yer veren bu kitap öğrencilerin çeşitli atasözü ve deyimleri ve bunların kullanım alanlarını görmelerini sağlayacaktır. İki arkadaşın konuşmalarından oluşan şiirlerin yer aldığı bu kitap öğrencilerin farklı bakış açılarını görmelerine ve kendi fikirlerini ifade etmelerine olanak tanır. Derslerde metinler okunduktan sonra metnin içeriğiyle bağlantılı etkinlikler yapılarak hem söz konusu kazanımın verilmesi hem de öğrencilerin metni daha iyi anlamlandırmasının sağlanması önerilir. Bu çalışma derslerde ders kitabı haricinde nitelikli metinlerin kullanılması yönünde örnek teşkil edecektir. Sonraki süreçlerde farklı eserlerin benzer şekilde incelenerek literatüre sokulması mümkündür.

Kaynakça

- Bayraktar, İ. (2019). Yüzey yapı değişiklikleri ile öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. [*Yayımlanmamış Doktora Tezi*]. Trabzon Tarbzon Üniversitesi
- Bayraktar, İ. ve Erkoç, S. (2021). Fazıl Hüsnu Dağlarca'nın Balina ile Mandalina kitabının bir ders aracı olarak Türkçe öğretiminde kullanılması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1187-1204.
- Dağlarca, F. H. (2017). *Cin ile Cincik*. Yapı Kredi Yayınları.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. MEB Yayını
- Sucu Polat, M. (2002). *Fazıl Hüsnu Dağlarca'nın şiirlerinde çocuk teması*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Uluçay, M. (2014). Destan şairi Fazıl Hüsnu Dağlarca'nın söz varlığı. *International Periodical For The Languages*, 1023-1034.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.

Fen Liseleri ile İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin İncelenmesi¹

Ramazan Özkul², Levent Avcı³

Öz

Matematik ve fen alanlarında öğrencilerin iyi bir eğitim almalarına ve bilim insanı olarak yetiştirilmesine fen liseleri kaynaklık etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda proje okullar gibi uygulamaları fen liselerinin daha etkin ve nitelikli bir eğitim sürecinin sağlanmasında önemli görülmektedir. Bu çalışmanın amacı fen liselerinin karşılaştığı sorunlar ve bu sorun alanlarına yönelik öğretmen ve yöneticilerin geliştirmiş oldukları çözüm önerilerini belirlemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yapılan çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde fen liselerinde görev yapan ya da daha önce görev yapmış öğretmen ve yöneticiler ile 15-20 dk. aralığında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 10 öğretmen ve 3 okul yöneticisinden gelen cevaplar incelenmiş ve veriler içerik analizi tekniği ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; müfredat, ders saatleri, sınav sistemi, yöneltme işlemleri, okulların sayısı, projeler, öğretmen atama sistemi ve fen liselerinin kuruluş amaçları ile ilgili sorun alanları belirlenmiş ve bu sorun alanlarına ilişkin çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen lisesi, öğretmen, yönetici

Examining the Opinions of Teachers and Managers about Science High Schools¹

Abstract

Science high schools are the sources for students to receive a good education and to be trained as scientists, especially in the fields of mathematics and science. Especially in recent years, the applications of the Ministry of National Education such as project schools are considered important in providing a more effective and qualified education process for science high schools. The aim of this study is to determine the problems faced by science high schools and the solution proposals developed by teachers and managers for these problem areas. The interview technique was used in the study, which was carried out according to the case study, which is one of the qualitative research methods. In the 2021-2022 academic year, interviews were held with teachers and administrators who work in science high schools in Malatya or have worked before, in the interval of 15-20 minutes. In this context, the answers from 10 teachers and 3 school managers were examined and the data were interpreted with the content analysis technique. As a result of the research; Problem areas related to curriculum, course hours, examination system, orientation procedures, number of schools, projects, teacher assignment system and establishment purposes of science high schools have been determined and solutions have been developed for these problem areas.

Anahtar Kelimeler: Science high school, teacher, manager.

Makale Geçmişi

Geliş: 01.06. 2022

Kabul:25.06.2022

Makale Türü

Araştırma Makalesi

¹ Bu makale 12-14 Mayıs 2022 tarihinde düzenlenen 13. Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu yazar: Dr., Öğretmen, Meb, Malatya, Türkiye, ramazanozkul4427@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9757-6062

³ Öğretmen, Meb, Malatya, Türkiye, leventavci44@gmail.com

Önerilen Atf

Özkul, R. & Avcı, L. (2022). Fen liseleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD), 1 (1), 19-26.*

Giriş

Son yıllarda yaşanan gelişmeler eğitimin ve okulların rollerinin ve sorumluluklarının değişmesine neden olmaktadır. Her ilde bulunan ve sınavla öğrenci alan fen liseleri bu gelişmelerden etkilenen kurumlar arasında yer almaktadır. Özellikle matematik ve fen alanlarında öğrencilerin iyi bir eğitim almalarına ve bilim insanı olarak yetiştirilmesine fen liseleri kaynaklık etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde fen liseleri ile ilgili ayrı bir bölüme yer verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda proje okullar gibi uygulamaları fen liselerinin daha etkin ve nitelikli bir eğitim sürecinin sağlanmasında önemli görülmektedir.

Öğrencilerin sınavla öğrenci alan okullara yerleştirilme sistemi belirli periyotlarda değişmektedir. 1997 ve 2004 yılları arasında uygulanan sistem, not ortalamalarına göre 5 üzerinden 4 olan öğrenciler resmi ve özel fen liselerine girmek için Lise Giriş Sınavına (LGS) katılmışlardır. 2005 ve 2008 yılları arasında not ortalaması 5 üzerinden 4 olan öğrencilere Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) yapılmıştır. 2008 ve 2011 yılları arasında 6., 7. ve 8. sınıf not ortalaması alınarak Ortaöğretime Yerleştirme Puanı (OYP) hesaplanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda fen liselerine girmek için öğrencilere Çoklu Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ile Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) uygulanmıştır. 2011 ve 2013 yılları arasında 8. Sınıf SBS puanı ve ortaokul not ortalaması dikkate alınarak Tekli SBS ile Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) uygulanmıştır (Aksoy ve Arık, 2017). 2013 ve 2017 yılları arasında Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sistemi ortaöğretime yerleşecek tüm öğrenciler için zorunlu kılınmıştır (Şad ve Şahiner, 2016). 2018 ve sonrasında ise Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında sınavla öğrenci alan okullara yerleştirme sistemi yapılmaktadır. Sınava katılma zorunluluğu yoktur. Fen liseleri her dönemde sınavla öğrenci alan ve belirli bir kontenjanı olan okullar olmuştur.

Fen liseleri 1960'lı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının yapmış olduğu eğitim şurası kararları da dikkate alınarak kurulmaya başlamıştır. Bu kapsamda ilk büyükşehirlerde kurulmaya başlamış ve günümüzde ilçelerde de açılmaya başlamıştır (Demir, 2020). İlk fen lisesinin açılış süreci ABD'de eğitim alan öğretmenler ve iki aşamalı sınavla 96 öğrencinin belirlenmesinden sonra 1964 yılında olmuştur (Bal, 2020). Fen liseleri yatılı, karma ve öğrenim süresi 4 yıl olan okullardır. Matematik ve fen alanlarında bilim insanların yetiştirilmesi, öğrencilerin araştırma yapmaya yönlendirilmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile yeni buluşlara ilgi duyan öğrencilere uygun ortam ve koşulların hazırlanması, yeni bilgiler üretebilen ve proje hazırlayabilen öğrencilerin yetiştirilmesi, yetenekli öğrencileri fen ve matematik alanlarında yükseköğretime hazırlanması amaçları arasında yer almaktadır (Resmi Gazete, 2016).

Fen liseleri diğer ortaöğretim okullarına göre daha fazla fen ve matematik derslerinin işlendiği okullardır (Aksoy, 2016). 10., 11. ve 12. sınıf düzeyinde matematik ve fen ders saatlerinin toplam ders saatlerinin %60'ından daha az olamayacağı belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2006). Bu durum ile öğrencilerin matematik ve fen alanında araştırmalara yöneltilmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile buluşlara ilgi duymalarının sağlanması amaçlanmaktadır (Resmi Gazete, 1993).

Milli Eğitim Bakanlığı Fen liseleri ile ilgili 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde özellikle çocukların bilimsel araştırma becerilerinin gelişimi için ders saatleri ile ilgili çalışmalar yapılacağı ifade edilmiştir. Bu okulların amaç ve işlevi doğrultusunda görev yapacak öğretmen ve yöneticiler için bazı ölçütler geliştirileceği belirtilmiştir. Akademi ve üniversite ile işbirliği noktasında atölye ve laboratuvarlardan yararlanma imkanının sağlanacağı ve bilim insanların gönüllü eğitim ve araştırma koçluğu yapmasına ilişkin düzenlemelerin olacağı ifade edilmiştir. Koçiyit (2014) araştırmasında koçluk uygulayan kurumların çalışanlarının kişisel vizyonları ile örgüt vizyonu arasındaki uyumu sağladığını ve bireysel performansları artırarak kurumsal hedeflere ulaşma noktasında katkı sağladığını belirtmiştir. Özellikle fen alanlarında öğretmen eğitiminde laboratuvar kullanımının anlamlı öğrenmede etkili araçlarından biri olduğu belirtilmektedir (Batı, 2018). Laboratuvar

uygulamalarının amacı, öğrencilerin ilgi ve merakını arttırmak, yaratıcı ve eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirme noktasında katkı sağladığı ifade edilmektedir (Aydoğdu, 2003).

Son yıllarda sınavla öğrenci alan okulların ve proje okullarının sayının artması, bazı okulların proje okullara dahil edilerek program uygulayan okullara dönüştürülmektedir. Bu durum beraberinde bu okulların tercih edilmesini ve önemini artırmaktadır. Bu tarz okullarda yapılan çalışmalar ve karşılaşılan sorunların öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine başvurarak araştırılması alanyazına katkı sağlaması açısından yararlı olabilecektir. Bu çalışmanın amacı fen liselerinin karşılaştığı olduğu sorunlar ve bu sorun alanlarına yönelik öğretmen ve yöneticilerin geliştirmiş oldukları çözüm önerilerini belirlemektir.

Yöntem

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yapılan çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, verilerin kodlanması, ilişki olan kodlardan temaların belirlenmesi ve temaların açıklanması süreçlerini içermektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2016).

Katılımcılar

2021-2022 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde fen liselerinde görev yapan ya da daha önce görev yapmış öğretmen ve yöneticiler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu kapsamda 10 öğretmen ve 3 okul yöneticisinden gelen cevaplar incelenmiştir. Katılımcı sayısının belirlenmesinde veri doygunluğu dikkate alınmıştır. Katılımcılara ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı	Branşı	Cinsiyeti	Görevi	Kıdemi
K1	Matematik	Erkek	Öğretmen	11-20 yıl
K2	Fizik	Kadın	Öğretmen	11-20 yıl
K3	Kimya	Erkek	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K4	Biyoloji	Erkek	Öğretmen	1-10 yıl
K5	Felsefe Grubu	Erkek	Öğretmen	11-20 yıl
K6	Türkçe	Erkek	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K7	PDR	Erkek	Öğretmen	11-20 yıl
K8	Türk Dili ve Edebiyatı	Kadın	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K9	İngilizce	Erkek	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K10	İngilizce	Kadın	Öğretmen	21 yıl ve üzeri
K11	Kimya	Erkek	Müdür	21 yıl ve üzeri
K12	Fizik	Erkek	Müdür	21 yıl ve üzeri
K13	Matematik	Kadın	Müdür Yardımcısı	11-20 yıl

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkenine göre 7' si erkek, 4' ü kadındır. Görev değişkeni açısından 10 katılımcı öğretmen 3 katılımcı ise okul yöneticisidir (2 okul müdürü-1 okul müdür yardımcısı). Branş değişkeni açısından farklı branşlarda katılımcılardan gelen görüşler incelenmiştir. Kıdem değişkenine göre katılımcılar belirlenirken yine çeşitlilik göstermesine dikkat edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme alanından bir öğretim üyesine inceletirilmiştir ve 2 öğretmen ile ön görüşme yapılarak görüşme formu şekillendirilmiştir. Bu amaçla, 2 sorudan oluşan (Soru 1. Okulunuzdaki sorunlar hakkında neler düşünüyorsunuz? Soru 2. Eğitimin niteliğini geliştirmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?) yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Katılımcılarla 15-20 dakika süren görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

İçerik analizi sonucunda araştırma verileri araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Kodlar belirlendikten sonra her iki araştırmacının belirlediği kodlardan ilişkili olanlar dikkate alınarak temalar ve kategoriler belirlenmiştir. Çalışmada farklı branş ve kıdemdeki katılımcıların belirlenmesi ile çeşitlilik sağlanmaya çalışılmış ve araştırmanın ikna ediciliğinin artması amaçlanmıştır. Ayrıca detaylı betimlemelere ve doğrudan görüşlere yer verilerek araştırmanın aktarılabirlik özelliğinin artırılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Araştırma bulguları araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen 2 tema ve 8 kategoriden oluşmaktadır. Belirlenen temalar ve alt temalar başlıklar ve tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın ilk teması yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenen sorun alanları şeklinde belirlenmiştir.

Tema 1. Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Sorun Alanları

Bu tema kapsamında belirlenen kategoriler müfredat, ders saatleri, sınav sistemi, yöneltme işlemleri, okulların sayısı, projeler, öğretmen atama sistemi ve fen liselerinin kuruluş amaçlarıdır. Bu bilgiler Tablo 2' de ifade edilmiştir.

Tablo 2

Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Sorun Alanları Temasına İlişkin Kategoriler

Tema	Kategori	Katılımcılar
Sorun Alanları	Müfredat	K2, K5, K9
	Ders Saatleri	K1, K3, K5, K6, K7, K8, K9
	Sınav Sistemi	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13
	Yöneltme İşlemleri	K3, K5, K6, K7, K12, K13
	Okulların Sayısı	K4, K11, K12
	Projeler	K1, K3, K8, K13
	Öğretmen Atama Sistemi	K1, K2, K9, K10, K11
	Okulların Kuruluş amacı	K5, K6, K7, K10, K11, K12, K13

Tablo 2 deki bilgiler ışığında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K2: Fen Liselerinin, matematik, fizik, kimya ve biyoloji bölümleri gibi temel bilimlere nitelikli bilim adamı yetiştirmeye yönelik faaliyetler yürütmesi gerekirken, mevcut müfredatın yetersizliği, ders saatleri dağılımının dengesizliği ve üniversite yerleştirme sisteminin sınav endeksli olması, bu liselerin kuruluş amacına uygun faaliyet göstermesine engel olmaktadır.

K8: Öğretmenlerin müfredatı yetiştirememesi, öğrencilerin ise sınav kaygısı sebebiyle laboratuvar ve atölye ortamlarını etkili ve verimli bir şekilde kullanamamaları eğitim öğretimi olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte okul içerisinde ve dışında araştırma ve inceleme projeleri yeterince yapılamamaktadır. Ayrıca ağırlıklı olarak 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavı odaklı bir tutum içerisinde olmaları sebebiyle proje çalışmalarına yönelmemeleri büyük bir problem teşkil etmektedir.

K7: Türkiye'de öğrenciler gelecekte ekonomik açıdan sorun yaşamamak için (ekonomik kaygı) ilgi ve yeteneklerine uygun meslekler seçmek yerine, ekonomik getirisi çok olan mesleklere yönelmektedirler. Bunun bir sonucu, ağırlıklı olarak Fen Lisesi öğrencileri Tıp fakültelerine yönelmektedirler. Dolayısıyla yetenekleri ortaya çıkarılmayan ve ekonomik kaygıları giderilemeyen öğrencilerin potansiyelleri ve özgün fikirleri bilim alanına aktarılamamaktadır.

K9: Fen Liselerinde müfredatın yoğun, haftalık ders yükünün fazla olması ve ezber bilginin ön planda tutulması öğrencileri zihnen yormaktadır. Ortak ve zorunlu ders çeşitliliğinin fazla olması, öğrencilerin belli bir bilim alanına yönelik çalışmalar yapmasını engellemektedir.

K11: Fen Liseleri proje okulları kapsamında olduğundan görev yapacak öğretmenler, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün teklifi ve Valiliğin uygun görüşü alınarak Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulmaktadır. Mevcut atama ve yer değiştirme yönetmeliği, öğretmen seçme kriterleri açısından yetersiz algılanmaktadır.

K10: İngilizce derslerinde öğretim materyallerinin 4 temel beceriye (speaking, reading, writing, listening) göre düzenlenmemiş olması önemli bir sorundur.

K12: Proje Okulu kapsamındaki Fen Liselerinin sayısı oldukça fazladır.

Araştırmanın diğer teması yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenen çözüm önerileri olarak belirlenmiştir.

Tema 2. Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Çözüm Önerileri

Bu tema kapsamında belirlenen kategoriler müfredat, ders saatleri, sınav sistemi, yöneltme işlemleri, okulların sayısı, projeler, öğretmen atama sistemi ve fen liselerinin kuruluş amaçlarıdır. Bu bilgiler Tablo 3' te ifade edilmiştir.

Tablo 3

Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Belirlenen Çözüm Önerisi Temasına İlişkin Kategoriler

Tema	Kategori	Katılımcılar
Çözüm Önerileri	Müfredat	K2, K5, K9
	Ders Saatleri	K1, K3, K5, K6, K7, K8, K9
	Sınav Sistemi	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13
	Yöneltme İşlemleri	K3, K5, K6, K7, K12, K13
	Okulların Sayısı	K4, K11, K12
	Projeler	K1, K3, K8, K13
	Öğretmen Atama Sistemi	K1, K2, K9, K10, K11
Okulların Kuruluş amacı	K5, K6, K7, K10, K11, K12, K13	

Tablo 3 deki bilgiler ışığında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

K5 ve K9: Fen Liselerinde derslerin matematik ve fen alanında ağırlıklı hale getirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin üzerinde sınav baskısı olmaksızın, ders içeriklerine uygun laboratuvar ve uygulama atölyeleri oluşturularak, özellikle uygulama ve saha araştırmasının yoğunlukta olduğu, zorunlu ders saati sayısının azaltıldığı, eğitim öğretim ortamları sunulmalıdır.

K8: Fen Lisesi öğrencilerinin araştırma, inceleme ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla katılmasını teşvik etmek için üniversitelerin ilgili programlarında %10 oranında sınavsız girebilecekleri kontenjanlar oluşturulmalıdır. Bu kontenjanlara yerleştirilecek öğrencilerin yerleştirme puanları; sadece ÖSYM'nin yaptığı sınavlara bağlı olmaksızın, lise sınavlarında aldığı puanlar (ortaöğretim başarı puanı), yaptıkları projeler, araştırma ve inceleme çalışmaları sonucunda elde ettikleri başarılar, belli bir oranlamaya tabi tutularak oluşturulmalıdır.

K13: Öğrencileri araştırma-incelemeye ve laboratuvarları kullanmaya teşvik edebilmek için öğrencinin lisedeyken yapmış oldukları proje ve performans görevlendirmelerine, üniversiteye yerleştirme sınavında ek puan verilebilir. Uluslararası proje yarışmalarında derece yapan öğrencilere ise proje yaptıkları konu ve alanı dikkate alınarak sınavsız üniversiteye kayıt imkânı verilmelidir.

K1, K6 ve K10: Kamuda istihdam alanlarının, devlet tarafından kısa, orta ve uzun vadede planlanması gerekir. Özellikle farklı meslek guruplarının saygınlıklarının artırılması ve gelecek kaygılarının giderilmesi adına, okullarda belli aralıklarla aile ve öğrenciye yönelik konferanslar düzenlenmelidir. Bu konferanslara, alanında uzman kişiler ve mezun öğrencilerden hali hazırda üniversiteye devam eden öğrenciler davet edilmelidir. Üniversiteye giriş sistemi, ortaöğretimdeki eğitim-öğretim süreçleri ile uyumlu hale getirilmelidir. Çünkü yükseköğretime geçişin nasıl düzenlendiği, ortaöğretim sürecini doğrudan etkiliyor. Temel sorun yükseköğretime geçiş sisteminin yetkinlik ve yeterlilik değil sıralama temelli olmasından kaynaklanıyor. Yükseköğretim programları için önkoşul ve yeterlikler belirlenerek, öğrencinin ortaöğretim dersleriyle ilişkilendirilmelidir. Öğrencilerin sınav kaygısının azaltılması ve verimliliğinin yükseltilmesi adına, kendilerini değerli hissedebilecekleri sosyal içerikli dokunuşların sayısı artırılmalı, kapsamı zenginleştirilmelidir.

K9: Haftalık ders çizelgelerindeki ders çeşitliliği ve zorunlu ders sayısı azaltılmalı, inceleme, araştırma ve uygulamaya yönelik seçmeli dersler getirilmeli, müfredattaki teorik bilgi azaltılarak günlük hayatla ilişkilendirilecek uygulamalı eğitim bilgisi, atölye ve laboratuvar ortamlarında aktif olarak verilmelidir.

K1: Fen Liselerine öğretmen seçiminde yazılı sınav yapılmalıdır. Ayrıca bu liselere öğretmen atamasında sınav puanı ile birlikte hizmet yılı, akademik kariyer, içerisinde yer aldığı projeler, sosyal ve kültürel yarışmalardaki dereceler, analitik bazlı performans değerlendirme ölçekleri sübjektif değerlendirmelerden uzak yapılacak puanlanma sonucu atamalar gerçekleştirilmelidir. Ataması yapılan öğretmenlerin seçilirken baz alınan kriterler doğrultusunda en fazla 5 yıl içerisinde tekrar değerlendirmeye tabi tutulması gerekir. Belirlenen değerlendirme kriterlerine haiz öğretmenlerden oluşturulacak havuz sistemi sayesinde il dışı fen liselerine atamalar gerçekleştirilmelidir.

K10: İngilizce derslerinde her bir beceri için net ders saatleri belirlenmeli, grammar dersleri azaltılarak, öğretim materyallerindeki her bir becerinin (speaking, reading, writing, listening) günlük hayatla ilişkilendirilmesi gerekmektedir.

K4: İllerin nüfus yoğunluğu ve eğitim altyapısı da dikkate alınarak bu okulların niteliklerinin artırılması adına sayıları azaltılmalıdır. Bu sayede öğretmen sıkıntısı minimum seviyede olan, donanımı tam, proje üretme kabiliyeti yüksek nitelikli okullar vasıtasıyla ülkemizin seçkin öğrencileri, en uygun koşullarda eğitilecek ve katma değeri yüksek bir nesil yetiştirilecektir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın amacı fen liseleri ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırma bulguları fen liseleri ile ilgili sorun alanları ve çözüm önerileri olmak üzere iki tema belirlenmiştir. Araştırma sonucu müfredatla ilgili sorunların olduğunu, ders saatlerine yönelik bazı düzenlemelerin yapılması gerektiğini, sınav sistemi ile ilgili sorunları, öğrencilerin üniversiteye yönlendirilmesi ile ilgili sorunları, fen liselerinin sayısını, yapılan projelerin niteliği, fen liselerine öğretmen atama sisteminin sorunları ve fen liselerinin kuruluş amaçlarından uzaklaştığı şeklinde özetlenebilir. Bu sonuçlar çerçevesinde alan yazında yapılan araştırmalar incelenmiştir. Aksoy (2016) araştırmasında fen liseleri ile ilgili karşılaşılan sorun alanlarını belirlemiştir. Bu kapsamda yöneticiden kaynaklı, öğretmenlerden kaynaklı, çalışma ortamından kaynaklı sorunlar olmak üzere üç başlıkta ifade etmiştir.

Araştırma bulgusu olarak özellikle sınav sistemi ve yöneltme işlemlerinde karşılaşılan sorunlar ön plana çıkmaktadır. Ayrıca öğretmen ve yöneticilerin müfredat ile ilgili bazı düzenleme talepleri olduğu da ifade edilebilir. Aslan (2015) yaptığı çalışmada fen liselerinde sayısal derslerin sözel derslerden daha çok önemsendiği bulgusuna ulaşmıştır. Öğrencilerin üniversite sınavına girişte tercih etmek istedikleri yerler sayısal ağırlıklı puanlarla öğrenci aldıkları için söz konusu fen lisesi öğrencileri sayısal derslere daha fazla önem verdiklerini vurgulamıştır. Gençlerin temel yaşam becerilerini kazanmasına, potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak sağlayan nitelikli bir eğitimin nasıl sağlanacağı ve yaygınlaştırılacağı soruları tartışmaların ve eğitim politikalarının merkezine

alınmalıdır. Bu sorulara cevap ararken eğitimde başarılı ülkelerin ortaöğretim kurumlarını nasıl yenilediğine ve daha nitelikli bir eğitimi öğrencilerine sağladığının araştırılması önemli görülmektedir (Aksoy ve Arık, 2017).

Fen liselerinin, üniversitelerle işbirliği yapmaları, protokoller imzalayarak çalışmalar yürütmeleri esastır. Bu bağlamda öğrenciler akademi ile tanışmalı, üniversitelerin birikiminden yararlanmalıdır. Araştırma ve inceleme yöntemleri hakkında bilgi edinmelidirler. Belirli başarıları olan öğrenciler tematik yaz etkinlikleri bağlamında bilim ve teknoloji etkinliklerine katılmalıdırlar. Bu okulların üniversitelerle protokollerinin olması ve ortak çalışmalar yapması, seminer ve konferanslar ile öğrencilerin akademisyenlerle birlikte eğitim faaliyetlerinde bulunması, öğrencileri üniversite ortamına güçlü bir şekilde motive edecektir. Öte yandan öğrenciler, okudukları kitaplar, aldıkları seminerler ve katıldıkları konferanslar ile yükseköğretimde eğitim görecekları fen bilimler alanı ile ilgili kültür ve medeniyetimizin birikimlerinden yararlanacaklardır. Atabey (2017) araştırmasında öğrencileri araştırmaya, keşfetmeye, deney yapmaya, tartışmaya, hayal güçlerini ve düşünme becerilerini geliştirmeye yönelten ve yeniliklere teşvik eden eğitim ortamlarının öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarma ve öğrenmelerinde en önemli etkenlerden olduğunu belirtmiştir (Atabey, 2017). Yapılan araştırmalar, öğrencilerin farklı becerilere sahip akranlarıyla birlikte öğrenim görmesinin hem sosyal hem de akademik gelişimine katkı sağladığını göstermektedir (Palardy, 2013).

Fen liseleri, özellikle okullar olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu okullar zamanla kuruluş amaçlarından uzaklaştığı ifade edilebilir. Fen liselerinin kuruluş amaçlarına uygun faaliyet gösterebilmeleri için bu okulların sayıları azaltılıp niteliklerinin artırılması noktasında çalışmalar yapılabilir. Yüksek Öğrenime geçişte bu okullar özelinde performansa dayalı sınavsız geçiş imkanı sağlanarak süreç temelli bir değerlendirmenin yapılması ülkeye katma değer katan proje, buluş ve faydalı modellerin üretilmesi noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmacılara örnekleminde fen liseleri ile birlikte sınavla öğrenci alan diğer bazı okulların birlikte ele alındığı çalışmalar yapılması ve sonuçların karşılaştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aksoy, V. (2016). *Öğretmen görüşlerine göre fen liselerinde yönetici-öğretmen ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aksoy, D. ve Arık, B. M. (2017). *Liselere geçişte yeni sistem ve nitelikli ortaöğretim için yol haritası. Eğitim Reformu Girişimi (ERG)*. https://www.egitimreformugirisimi.org/raporlar/TEOG_BilgiNotu.13.11.17.rev1.pdf adresinden erişilmiştir.
- Aslan, D. (2015). *Fen liselerindeki öğretim sürecinin yapılandırmacı yaklaşım açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atabey, S. (2017). *Mekan ve mimarinin eğitimde başarıya etkisi*. <http://www.ted.org.tr/TR/Genel/> adresinden erişilmiştir.
- Aydoğdu, C. (2003). Kimya eğitiminde yapılandırmacı metoda dayalı laboratuvar ile doğrulama metoduna dayalı laboratuvar eğitiminin öğrenci başarısı bakımından karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 14-18.
- Bal, R. (2020). Türkiye’de ilk fen lisesinin açılış süreci, bilimsel gelişmeler ve değerlendirmeler. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (25), 481-496. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.47335>
- Batı, K. (2018). Türkiye’de fen eğitimi ve kimya eğitimi laboratuvar uygulamalarına genel bir bakış. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 2(1), 45-55.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, G. (2020). *Çok kriterli karar verme teknikleri ile aynı dilimdeki fen liselerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Sivas.
- Koçiyit, S. (2014). *Koçluk ve nitelikleri*. file:///C:/Users/Administrator.EXPER.000/Downloads/Koçluk_Nitelikleri.pdf adresinden erişilmiştir.
- Palardy, G. J. (2013). High school socioeconomic segregation and student attainment. *American Educational Research Journal*, 50(4), 714-754.
- Resmi Gazete (1993). *Fen liseleri yönetmeliği*. Yayımlanma tarihi: 29.05.1993 Sayı: 21595

- Resmi Gazete (2006). *Millî Eğitim Bakanlığı fen liseleri yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik*.
Yayın tarihi: 23/12/2006 Sayı: 26385
- Resmi Gazete (2016). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901.pdf> adresinden erişilmiştir.
[Sayı:29818](#)
- Şad, S. N. ve Şahiner, Y. K. (2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (teog) sistemine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 53-76.

Temel Eğitim Kurumlarında Niteliğin Artırılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri¹

Dilek Kırnık²

Öz

Ülkelerin toplumsal kalkınması ve gelişmişlik düzeylerinin artırılması için ön koşullarından biri nitelikli eğitimidir. Nitelikli eğitim sayesinde bireyler kendini tanır, çevresini tanır, çevrenin ihtiyaçlarını bilir, kendi potansiyelinin farkına varır. Ülkeler: ekonomik kalkınmayı sağlamak, üretken bir topluluğu oluşturmak, eldeki kaynakları etkili kullanmak, barışçıl ve demokratik olmak için eğitime ihtiyaç duyarlar. Alanda yapılan incelemelerde nitelikli eğitim; öğretmen, öğrenci, eğitim ortamları, öğretim süreçleri, okul yönetimi, eğitim paydaşları vb. alanlarda birçok faktörden etkilenmektedir. Yeryüzünde yaşayan sağlıklı sağlıksız, dil, ten rengi vb. hiçbir ayrım gözetmeksizin her bireyin nitelikli eğitimden faydalanma hakkı bulunmaktadır. Eğitim niteliği konusunun akademik öğrenmelerin ilk başladığı ilkokullarda ele alınması önemli görülmüştür. Bu çalışmanın amacı temel eğitim kurumlarında eğitimin niteliğinin artırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesidir. Nitel araştırma esaslarına göre kurgulanan araştırmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Bu kapsamda temel eğitim kurumlarında çalışan 13 sınıf öğretmeni ve 3 okul yöneticisi olmak üzere toplam 16 kişi ile görüşülmüştür. Çalışmada kullanılan görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formunda üç demografik, dört açık uçlu olmak üzere toplam yedi soru bulunmaktadır. Toplanan görüşler betimsel ve içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen ve yöneticiler temel eğitim kurumlarında niteliğin artırılması için; atamalarda ve ödüllendirmelerde liyakat esas alınmasını, çocukların erken yaşta eğitime başlamasını, velilerin bilinçlendirilmesini ve sınav sistemindeki yarış mantığına son verilmesini önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Nitelikli eğitim, temel eğitim, öğretmen görüşleri.

Teachers' Views on Increasing Quality in Primary Education Institutions¹

Abstract

One of the prerequisites for the social development of countries and increasing their level of development is qualified education. Thanks to qualified education, individuals get to know themselves, know their environment, know the needs of the environment, and realize their own potential. Countries need education to ensure economic development, to create a productive community, to use available resources effectively, to be peaceful and democratic. Qualified education in field studies; teachers, students, educational environments, teaching processes, school management, education stakeholders, etc. areas are affected by many factors. The healthy and unhealthy living on earth, language, skin color, etc. Every individual has the right to benefit from quality education without any discrimination. It was considered important to consider the issue of educational quality in primary schools, where academic learning first started. The aim of this study is to determine the opinions of teachers about increasing the quality of education in basic education institutions. The case study method was used in the research, which was designed according to the principles of qualitative research. Semi-structured interviews were conducted with the study group of the research. The study group was determined using the criterion sampling method. In this context, a total of 16 people were interviewed, including 13 classroom

¹ Bu çalışma ICONTE 2022'de sunulmuştur.

² Sorumlu yazar: Dr. MEB, Malatya/Türkiye, dlkkrnk@gmail.com ORCID: orcid.org/0000-0002-7261-7259

teachers and 3 school administrators working in basic education institutions. The interview form used in the study was prepared by the researcher. There are a total of seven questions in the interview form, three of which are demographic and four are open-ended. The collected opinions were evaluated with descriptive and content analysis. As a result of the research, in order to increase the quality of teachers and administrators in basic education institutions; They suggested that assignments and rewards should be based on merit, children should start education at an early age, parents should be made aware, and the race logic in the examination system should be ended.

Anahtar Kelimeler: Quality education, primary education, teacher opinions.

Makale Geçmişi	Geliş: 06. 06. 2022	Kabul:23.06.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi	
Önerilen Atf	Kırnık, D. (2022). Temel eğitim kurumlarında niteliğin artırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri, <i>Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD), 1 (1), 27-37.</i>	

Giriş

Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde ve 2023 Eğitim vizyonunda ifade edilen eğitimin niteliğinin artırılması konusu, gelecek nesillerin günümüz şartlarıyla uyumlu yetişmeleri ve toplumumuzun gelişimi açısından önemlidir. Kapsayıcı ve eşitlikçi eğitimin güvence altına alınması, çağın şartlarında herkesin ihtiyacına uygun yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi, bireyin eğitimle güçlenmesi, nitelikli eğitimle olmaktadır. Kelime anlamı olarak (TDK, 2022), “bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu öteki şeylerden ayıran, şöyle ya da böyle yapan özellik” olarak tanımlanan nitelik, günümüzde eğitimle birlikte sıklıkla kullanılmaktadır. Nitelikli eğitim; kapsayıcı ve adaletli olarak nitelikli eğitimi sağlamak ve yaşam boyu öğrenme ile her yaştan bireylere eğitim fırsatları sunmak olarak açıklanmaktadır (UNSTATS, 2020). İmanova (2008)’ya göre; nitelikli eğitim, belirlenen hedeflerin, zaman, mekân, hedef kitle ve öğreticilerin doğru seçilmesiyle ilgilidir. Demirhan (2011)’a göre nitelikli eğitim verimlidir, değerleri yansıtır, zamana ve duruma göre değişir ve farklı ölçme yöntemleriyle değerlendirilebilir. İnsan davranışlarında bilinçli bir biçimde değişiklik oluşturan nitelikli eğitim sürecinde, olumlu davranışlar kazanılabileceği gibi olumsuz davranışlar da edinilebilir (Topçu, 2007). Yeniad (2006)’a göre nitelikli eğitim hem bireyin hem de toplumun kazançlı çıkmasını sağlayacağı gibi bireylere çok fonksiyonlu yetenekler kazandırması açısından da önemlidir. Nitelikli eğitim, bireylerin gelişimsel sürecini desteklediği gibi iktisadi büyümeye katkı sağlayan, kültürel mirası koruyarak kuşaklara aktarılmasını garanti eden bir araçtır (Özer, 2010). Nitelikli eğitimde belirlenen hedefler şöyle sıralanabilir (Yenilmez vd., 2014: 158-159):

- 1) Yakın Hedefler: Bilimsel ve özgür düşünme gücüne sahip, özgüveni yüksek, kültürel değerleri önemseyen, dünyadaki olayları takip eden, çağın şartlarına uyum sağlayan bireyler yetiştirmek
- 2) Uzak Hedefler: Milli gelirin yükseltilmesine katkı sunarak uygarlık seviyesine ulaşmış ülke olmak
- 3) Genel Hedefler: Nitelikli bir eğitim felsefesine sahip olmak

Çalçalı (2009)’ya göre nitelikli eğitim sayesinde birey kendini geliştirecek, edindiği bilgiyi gelecekte yeteneğe taşıyacak daha sonra toplumu geliştirecektir. Bu sonucu elde etmek için nitelikli eğitim ile ilgili ortak amaçlar belirlenmiştir. Demirel (2003)’e göre nitelikli eğitimin ortak amaçlarından biri bilgi aktarımı yapmaktır. Bireylerin var olan bilgileri analiz ederek gelecekle ilgili öngörülerde bulunması başka bir amaçtır. Nitelikli eğitim; bireylerin saha analizleri yaparak problemleri tespit etmesine, sorunların çözümüne ilişkin öneriler geliştirmelerine hem bedensel ve hem de bilişsel olarak çok yönlü gelişmelerine fırsat tanır. Bireylerin bakış açılarını çeşitlendirmesi, toplumun kabul ettiği ahlaki değerleri bireylere kazandırması ve üst düzey düşünme becerilerini yaşamda kullanmayı önemsemesi de eğitimin amaçları arasındadır. Kısacası nitelikli eğitim, hayatı sürdürebilmek için bilgi, beceri ve tutumları geliştirmeyi sağlar.

Bu kadar önemli amaçları olan nitelikli eğitimin işlevlerinin de üzerinde durulması gerekir. Durkheim (2016)’a göre nitelikli eğitim toplumun şekillenmesinde kritik öneme sahiptir. Çağdaş toplumlarda

eğitimin iki önemli işlevi bulunmaktadır. Bunlardan biri hiçbir ayırım olmaksızın bireylerin yeteneklerini geliştirmek ve değerlendirmek diğeri ise değişen toplumsal şartlara uyum sağlayacak bireyler yetiştirmektir (Tan, 1990). Sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamındaki nitelikli eğitim alanı hedefleri de belirlenmiştir. Bu kapsamda kız ve erkek çocukların ücretsiz ve kaliteli olarak eğitimlerini tamamlamaları, kaliteli okulöncesi eğitime erişebilmeleri, kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteyi kapsayan yükseköğretime erişebilmeleri, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimcilğe yönelik teknik ve mesleki becerileri geliştirmeleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve özel eğitim gerektiren bireylerin her düzeyden eğitime erişmeleri, yetişkinlerin (kadın ve erkek) büyük bir bölümünün okuryazar olması, insan hakları, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı, kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmada devam ettirilmesi gibi belli başlı amaçlar bulunmaktadır (Candemir, 2020). Nitelikli eğitim hedeflerinde vurguladığı gibi bireylerin özgür ve eşitlikçi olarak kaliteli eğitim alması önemlidir ama bunu öğrenim hayatının ilk yılları olan temel eğitim kurumlarında alması daha önemlidir. Hayatının ilk yıllarında öğrenilemeyen bilgiler daha sonraki öğrenim sürecini zorlaştırdığı için ilkokullar nitelikli eğitime başlamanın yeri olarak görülebilir. Eldeki çalışmada nitelikli eğitimin koşulları ve bu konuda yapılması gerekenlerin belirlenmesi önemli görülmüştür. Bu çalışmanın amacı temel eğitim kurumlarında eğitimin niteliğinin artırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesidir. Belirlenen genel amaç kapsamında eğitimin nitelikli olmasında önemli faktörlerden olan öğretmen, öğrenci, veli ve eğitim uygulamaları başlıkları araştırmada ele alınmıştır. Bu kapsamda belirlenen alt sorun alanları şunlardır:

Temel eğitim kurumlarının daha nitelikli olması için;

- öğretmen boyutunda neler yapılabilir?
- öğrenci boyutunda neler yapılabilir?
- veli boyutunda neler yapılabilir?
- eğitim uygulamalarına ilişkin neler yapılabilir?

Temel eğitim kurumlarının nitelikli olması ile bireylerin hayata daha iyi hazırlanacağı, üst öğrenimde daha başarılı olacağı, bireylerin toplumsal kalkınmada daha aktif roller üstleneceği düşünüldüğünde bu araştırmanın verilerinin önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca bu çalışma, araştırmacılara temel eğitim kurumlarını daha farklı bakış açısıyla tanıma, anlamlandırma ve yorumlama fırsatı sunmasıyla dikkat çekicidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırmanın esas alındığı çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre durum çalışması; güncel bir durumu kendi gerçek alanında araştıran, durumun içindeki olgu ve içerik arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışan, nasıl ve /niçin sorularını temel alan bir yöntemdir. Eğitimde nitelik durumunu derinlemesine incelemek, nitelik sorunlarına karşı yapılması gereken önerileri tespit etmek için bu yöntem tercih edilmiştir.

Katılımcılar

Malatya Milli Eğitim Müdürlüğünde çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların özelliklerine ilişkin bilgi Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Katılımcıların Özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Görevi	Hizmet Süresi
K1	E	Öğretmen	12
K2	E	Öğretmen	22
K3	K	Öğretmen	22
K4	K	Öğretmen	19
K5	K	Öğretmen	15
K6	K	Öğretmen	17
K7	E	Öğretmen	13
K8	K	Öğretmen	15
K9	K	Öğretmen	11
K10	K	Öğretmen	14
K11	K	Öğretmen	19
K12	E	Öğretmen	18
K13	E	Öğretmen	15
K14	E	Okul Yöneticisi	21
K15	E	Okul Yöneticisi	19
K16	K	Okul Yöneticisi	16

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmanın amacına göre ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak katılımcılar belirlenmiştir. Ölçüt olarak “temel eğitim kurumlarında çalışan eğitimci olmak, en az 10 yıllık deneyim sahibi olmak ve gönüllü olmak” kriterleri belirlenmiştir. Tablo verilerine göre katılımcıların 7’si erkek 9’u kadındır. Mesleki deneyimleri 11 yıl ile 22 yıl arasında değişmektedir. Temel eğitim kurumlarında çalışan 13 sınıf öğretmeni ve 3 okul yöneticisi olmak üzere toplam 16 kişi ile görüşülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Çalışma grubu ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve bu kapsamda yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlama sürecinde öncelikle araştırma amacına uygun çok sayıda görüşme soruları hazırlanmıştır. Oluşturulan soru havuzundan araştırmanın alt amaçlarına uygun sorular belirlenmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular dil ve anlatım açısından 2 Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiştir. Form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyeti, görevi ve mesleki deneyim yılı gibi demografik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise araştırma amacına uygun olarak aşağıdaki sorular sorulmuştur: (1). Eğitimde nitelik ile ilgili yaşanan sorunlar nelerdir? (2). Sizin yaşadığınız sorunu/ları anlatabilir misiniz? (3). Eğitimde nitelik ile ilgili yaşanan sorunların kaynağına ilişkin görüşleriniz nelerdir? (4). Eğitimin daha nitelikli olması için (öğretmen, öğrenci, veli, eğitim uygulamaları boyutlarında) neler yapılmalıdır?

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik ve betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Görüşmede kaydedilen demografik veriler betimsel analiz ile yorumlanmıştır. Açık uçlu sorulara ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar dijital ortama (word sayfasına) aktarılmıştır. Veriler kodlanmış ve kategoriler belirlenmiştir. Oluşturulan kategorilerden temalar tespit edilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Veri toplamının hemen sonunda araştırmacı topladığı verileri özetlemiş ve katılımcıdan bunların doğruluğuna ilişkin düşüncelerini belirtmesini istemiştir. Katılımcılar “Eğitimde nitelik ile ilgili yaşanan sorunlar nelerdir?”, Sizin yaşadığınız sorunu/ları anlatabilir misiniz?, Eğitimde nitelik ile ilgili yaşanan sorunların kaynağına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorularına verdikleri cevapların yayınlanmasını istememişlerdir. Bu nedenle katılımcıların ilk üç soruya verdikleri cevaplar araştırma metninde yer almamaktadır. “Eğitimin daha nitelikli olması için neler yapılmalıdır?” sorusuna ilişkin gelen yanıtlar

eğitimin önemli unsurlarından olan “öğretmen özellikleri, öğrenci özellikleri, veli özellikleri, eğitim uygulamaları” boyutlarında sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırma sürecinde geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için birçok önlem alınmıştır. Katılımcılarla uzun süreli görüşme yapılarak konu ile ilgili görüşleri alınmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler katılımcılara mail atılmış ve teyit alınmıştır. Bulgulara ilişkin önemli görülen katılımcı görüşleri doğrudan verilmiştir. Analiz sürecinde araştırmacı dışında iki uzmandan daha destek alınmıştır. Araştırılan konuya ilişkin farklı bakış açılarını, farklı anlamları, farklı deneyimleri ortaya çıkarmak için hem öğretmen hem de okul idarecileri olmak üzere 16 kişiyle görüşülmüştür. Görüşmelerden elde edilen bulgularla çok sayıda farklı çalışmalar ilişkilendirilerek araştırma kapsamında tartışma yapılmıştır.

Araştırmacının rolü

Araştırmacı, araştırma amacı kapsamında literatür taraması yapmıştır. Güncel olan yerli ve yabancı kaynaklardan bilgiler toparlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun görüşme formu hazırlamış ve bu konuda uzman desteği almıştır. Alanda çalışan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğretmen ve okul yönetici ile yarı yapılandırılmış görüşme yapmıştır. Elde edilen verileri betimsel ve içerik analizi ile değerlendirmiş ve süreci raporlaştırmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında sorulan sorulara öğretmen ve okul yöneticilerin verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve ortaya çıkan araştırma bulguları “öğretmen özellikleri, öğrenci özellikleri, veli özellikleri, eğitim uygulamaları” boyutlarında tablolar halinde sunulmuştur. Katılımcıların öğretmen özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmen özelliklerine ilişkin görüşler

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Öğretmen	Atamalarda ve ödüllendirmelerde liyakat esas alınmalı	K1, K3, K4, K7, K8, K11, K13, K14, K15, K16
	Öğretmenler ekonomik olarak güçlendirilmeli	K2, K5, K6, K7, K9, K12
	3600 ek gösterge uygulamaya girmeli	K2, K3, K14, K15
	Öğretmenlik meslek kanunu genişletilmeli ve öğretmenlere yıpranma payı verilmeli	K11, K16
	Öğretmenlik meslek itibarı arttırılmalı	K10, K12
	Kariyer planlaması için destek sunulmalı	K5, K9
	Performansa dayalı ödüllendirme teşvik edilmeli	K12, K8
	Hizmet içi eğitim sayısı ve niteliği arttırılmalı	K11, K15
	Kurumlarda çalışan rehber öğretmen sayıları arttırılmalı	K9, K13
	Öğrencilerin gelişimine katkı sunacak güncel içerikler hazırlanmalı	K7, K10
	Rotasyon uygulamasına devam edilmeli	K16

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerine göre öğretmen özellikleri konusunda; atamalarda ve ödüllendirmelerde liyakat esas alınmalı (f=10), öğretmenler ekonomik olarak güçlendirilmeli (f=6), 3600 ek gösterge uygulamaya girmeli (f=4), öğretmenlik meslek kanunu genişletilmeli ve öğretmenlere yıpranma payı verilmeli (f=2), öğretmenlik meslek

itibarı arttırılmalı (f=2), kariyer planlaması için destek sunulmalı (f=2), performansa dayalı ödüllendirme teşvik edilmeli (f=2), hizmet içi eğitim sayısı ve niteliği arttırılmalı (f=2), kurumlarda çalışan rehber öğretmen sayıları arttırılmalı (f=2), öğrencilerin gelişimine katkı sunacak güncel içerikler hazırlanmalı (f=2), rotasyon uygulamasına devam edilmelidir (f=1). Katılımcılar öğretmen özellikleri boyutunda ödüllendirmenin adaletli yapılması, öğretmenlerin ekonomik olarak güvence altına alınması, öğretmenlik mesleğinin itibarı ve uygulanma esaslarına ilişkin konularına daha önem verilmesini belirtmişlerdir. Katılımcıların konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

K3: *Kurum içi ödüllendirmede ya da görevlendirmede adalet olmalı. Hak eden arkadaşlarımıza ödüller verilmeli. Gerçekten hak eden kişiler geride kalmamalı. (...) Umarım hakkaniyet esaslı böyle bir uygulamayı sıklıkla yaparız.*

K14: *3600 ek gösterge bir an önce uygulamaya girmelidir. Gerçekten emekli olmak için bekleyen çok sayıda öğretmenimiz var. Emeklilikte büyük faydası olacak bu uygulama ile okulumuzun yaş ortalamasının gençleşeceğine ve bu durumun nitelikli eğitim fırsatlarını arttıracığına inanıyorum.*

Katılımcıların öğrenci özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Öğrenci özelliklerine ilişkin görüşler

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Öğrenci	Erken yaşta eğitime başlamalı	K1, K2, K5, K9, K10, K11, K14, K15, K16
	Her öğrenci kendi öğrenme alışkanlığını tanımalı	K5, K7, K8
	Üst düzey düşünme becerileri geliştirilmeli	K4, K6, K9
	Sanatsal, sportif, kültürel etkinliklere katılımları teşvik edilmeli	K12, K13, K16
	Okuma kültürünün gelişimi için katılımcı olmalı	K10, K12, K15
	Sorumluluk bilincinin geliştirilmesine yönelik uygulamalarda rol almalı (Toplum hizmeti)	K11, K14
	Psikolojik sağlamlıklarını korumak için ilgi ve yeteneklerine uygun çalışmalarda yer almalı (öğrenci kulüpleri)	K3, K13
	Özel eğitim öğrencilerine gereken eğitim desteği verilmeli	K4, K15
	Etkili alan taraması yapılarak özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler tespit edilmeli	K14
	Bilişim teknolojileri araçlarına olan bağımlılık oranları azaltılmalı	K16

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerine göre öğrenci özellikleri konusunda; erken yaşta eğitime başlamalı (f=9), her öğrenci kendi öğrenme alışkanlığını tanımalı (f=3), üst düzey düşünme becerileri geliştirilmeli (f=3), sanatsal, sportif, kültürel etkinliklere katılımları teşvik edilmeli (f=3), okuma kültürünün gelişimi için katılımcı olmalı (f=3), sorumluluk bilincinin geliştirilmesine yönelik uygulamalarda rol almalı (f=2), psikolojik sağlamlıklarını korumak için ilgi ve yeteneklerine uygun çalışmalarda yer almalı (f=2), özel eğitim öğrencilerine gereken eğitim desteği verilmeli (f=2), etkili alan taraması yapılarak özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler tespit edilmeli (f=1) ve bilişim teknolojileri araçlarına olan bağımlılık oranları azaltılmalıdır (f=1). Katılımcılar öğrenci özellikleri boyutunda; öğrencilerin okul öncesi eğitimi almaları, öğrenmeyi öğrenme yetkinliğini kazanmalarını, öğrencilerin sosyal duygusal gelişimleri ve girişimcilik özellikleri konularını vurgulamışlardır. Katılımcıların konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

K5: *Okul öncesi eğitim şart. Hala velilerin tercihine bırakılması çok üzücü bir durum. İnanın okullaşmada 7 yaş çok geç. Çocuklar 3-4 yaşından itibaren planlı bir eğitime alınmalıdır.*

K9: *Bizim çocuklarımız eleştirel düşünmeli, yaratıcı uygulamalar yapmalı. Çocukların düşünme becerileri geliştirilmeli ve asla düşünmekten korkmamalıdır. Ama görüyoruz ki bir fikrin alternatifini bile geliştirmek istemiyorlar.*

Katılımcıların öveli özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Veli özelliklerine ilişkin görüşler

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Veli	Velilerin eğitime katılım konusunda motivasyonları artırılmalı	K3, K6, K10
	Aile okulları kapsamında velilere eğitim desteği verilmeli (bilinçli aile olmak)	K1, K11, K12
	Okul aile birliği komisyonları işlevsel hale gelmeli	K4, K5, K16
	21. yüzyıl becerileri konusunda aileler bilinçlendirilmeli	K12, K15
	Öğretmen veli işbirliğini arttıracak durumlar oluşturulmalı	K2, K12
	Okul öğrenci veli diyalogunun geliştirilmesine yönelik projeler geliştirilmeli	K1, K10

Tablo 4’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerine göre öğrenci özellikleri konusunda; velilerin eğitime katılım konusunda motivasyonları artırılmalı (f=3), aile okulları kapsamında velilere eğitim desteği verilmeli (f=3), okul aile birliği komisyonları işlevsel hale gelmeli (f=3), 21. yüzyıl becerileri konusunda aileler bilinçlendirilmeli (f=2), öğretmen veli işbirliğini arttıracak durumlar oluşturulmalı (f=2) ve okul öğrenci veli diyalogunun geliştirilmesine yönelik projeler geliştirilmelidir (f=2). Katılımcılar veli özellikleri boyutunda; velilerin bilinçlendirilmesi ve veli ile etkili iletişim kurulmasına ilişkin tespitlerde bulunmuşlardır. Katılımcıların konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

K1: *Bilinçli veli olmak eğitimde nitelik sorunlarını azaltacak bir adımdır. Aileler bize nasıl yardım edeceğini bilmiyorlar. Oturup çocuğunun ödevini kendi hazırlayan ya da ona pahalı araçlar alanlar kendilerini iyi aile olarak görüyor. Ama hepimiz biliyoruz ki bu doğru değil. Bu konuda aileler bir eğitime tabi tutulmalı. Bence çok faydalı olur.*

K16: *Okul aile birlikleri okul idarecilerine en fazla destek olan kurullardır. Ama ne yazık ki işlevsel değil. Sadece kağıt üzerinde bazı isimler yazılı. Bazen istişare etmek için okula çağırdığımızda gelmemek için bir sürü bahane söylüyorlar. Hâlbuki bu kurullar canlandırılrsa çocuklar için birçok şey yapılabilir.*

Katılımcıların eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Eğitim uygulamalarına ilişkin görüşler

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Eğitim uygulamaları	Sınav sistemindeki yarış mantığına son verilmeli	K1, K2, K3, K4, K7, K11, K13, K16
	Eğitim süreci teknolojik araçlarla bütünleştirilmeli	K3, K4, K5, K7, K8
	Ders sayısı azaltılmalı ve içeriği sadeleştirilmeli	K4, K5, K7, K11, K14
	Doğa ile iç içe eğitim ortamları tasarlanmalı	K2, K3, K6, K13
	İkili eğitim kaldırılmalı	K1, K7, K13, K15
	Okul bütçelerinin oluşturulması için destek sunulmalı	K1, K4, K8
	İYEP (İlkokullarda Yetiştirme Programı) uygulamaları yaygınlaştırmalı	K5, K6, K15
	Okul öncesi eğitim zorunlu olmalı	K14, K16
	Okul dışı öğrenme ortamları etkin kullanılmalı	K10, K13
	Sınıf tekrarı uygulaması yürürlüğe tekrar konulmalı	K6, K8
	İlkokulda 5 + 3 sistemine geri dönülmeli	K7, K11
	Her sınıf düzeyinde bir bilimsel çalışma yapma zorunluluğunun konulmalı (öğrenci veya sınıf ölçeğinde)	K11, K15
	Okullar arası başarı farkı azaltılmalı	K15
	Ders kitapları günümüze uygun olarak hazırlanmalı	K10
	Okullarda sanatsal çalışmalara gereken önem verilmeli	K13
	Öğrencilere ek besin desteği verilmeli	K3
	Milli ve manevi değerleri canlandıran çalışmalar yapılmalı	K7
	Okul binaları eğitim kampüsü şeklinde tasarlanmalı	K16

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerine göre eğitim uygulamaları konusunda; sınav sistemindeki yarış mantığına son verilmeli (f=8), eğitim süreci teknolojik araçlarla bütünleştirilmeli (f=5), ders sayısı azaltılmalı ve içeriği sadeleştirilmeli (f=5), doğa ile iç içe eğitim ortamları tasarlanmalı (f=4), ikili eğitim kaldırılmalı (f=4), okul bütçelerinin oluşturulması için destek sunulmalı (f=3), İYEP uygulamaları yaygınlaştırmalı (f=3), okul öncesi eğitimin zorunlu olmalı (f=2), okul dışı öğrenme ortamları etkin kullanılmalı (f=2), sınıf tekrarı uygulaması yürürlüğe tekrar getirilmeli (f=2), ilkokulda 5 + 3 sistemine geri dönülmeli (f=2), her sınıf düzeyinde bir bilimsel çalışma yapma zorunluluğunun konulmalı (öğrenci veya sınıf ölçeğinde) (f=2), okullar arası başarı farkı azaltılmalı (f=1), ders kitapları günümüze uygun olarak hazırlanmalı (f=1), okullarda sanatsal çalışmalara gereken önem verilmeli (f=1), öğrencilere ek besin desteği verilmeli (f=1), milli ve manevi değerleri canlandıran çalışmalar yapılmalı (f=1) ve okul binaları eğitim kampüsü şeklinde tasarlanmalıdır (f=1). Katılımcılar eğitim uygulamaları boyutunda; öğrencilerin öğrenme durumlarına ilişkin ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının değiştirilmesi, derslerin sayısı, içeriği ve uygulama yerlerine ilişkin güncel düzenlemelerin yapılması, farklı açılardan öğrencilerin öğrenme yaşantılarının desteklenmesine ilişkin tespitlerde bulunmuşlardır. Katılımcıların konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

K6: İyep faydasını gördüğüm Bakanlığın en önemli projesidir. 3. Sınıf öğrencilerimizin eksikliklerini bu programla kapatabildim. Çocuklara daha fazla öğrenme imkanı tanıdık. O nedenle bu programın ilkokulun tüm sınıflarında yürütülmesini istiyorum.

K15: *Belki eğitimde niteliği yakalamak için atılması gereken ilk adım okullar arası başarı farkını azaltmaktır. Bu konu eğitime erişim, eğitim bütçesi, insan kaynakları vb. birçok konuyu içeriyor. Okullar arası başarı farkını azaltmada %100 başarıya ulaşmak imkansız ama bu konuyu ele alınmak ve üzerine kafa yormak gerekiyor. Yoksa eylül ayında öğrencilerini kayıt ettirmek için velilerin bazı okullarda ve öğretmenlerdeki yığılmalarının önüne geçilemez.*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Temel eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve okul yöneticilerin eğitimin niteliğinin artırılmasına ilişkin önerilerini tespit etmeye çalışan bu araştırmada; öğretmen özellikleri, öğrenci özellikleri, veli özellikleri, eğitim uygulamaları boyutlarında veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçları farklı kaynaklardan elde edilen verilerle tartışılarak sunulmuştur.

Katılımcılar öğretmen özellikleri boyutunda öğretmenlik mesleğinin itibarı ve uygulanma esaslarına ilişkin daha önem verilmesini belirtmişlerdir. Demirci (1993) yaptığı araştırmada kaliteli bir eğitim için öğretmen özelliklerinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Öğrenmeyi etkileşim süreci olarak değerlendirmiş ve bu süreçte öğretmenlerin duyuşsal ve bilişsel özelliklerinin hedeflere ulaşmada kritik önemine dikkat çekmiştir. Büyüksahin ve Şahin (2017) yaptığı araştırmada mesleğini ve öğrencilerini seven, iletişim becerisi güçlü, sabırlı kişilik özelliğine sahip öğretmenlerin nitelikli eğitime daha yakın olduklarını belirtmiştir. Can'a (2014) göre eğitimde niteliği artırmak için yönetici ve öğretmenlerin ekonomik ve özlük hakları iyileştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin ve yöneticilerin meslekî gelişimlerine yönelik kariyer planlamasının önemine dikkat çekerek eğitim politikalarının siyasi etkilerden uzakta uygulanmasını önermiştir. Sullivan ve McDonough (2002) eğitimi iyi yönde geliştirmenin öğretmenlerin nitelikli olması ile ilişkili olduğunu vurgulamıştır.

Katılımcılar öğrenci özellikleri boyutunda; öğrencilerin okul öncesi eğitimi alma durumları, öğrenmeyi öğrenme yetkinlikleri, sosyal duygusal gelişimleri ve girişimcilik özelliklerini vurgulamışlardır. İşcan'a (2007) göre öğrencilerimize sadece bilmeleri gereken şeyler hakkında eğitim verilmemeli, çağımızın şartlarına uygun, toplum beklentilerine cevap verebilecek, onu değerli kılan bazı alanlarda da eğitim verilmelidir. Nitelikli eğitim sürecinde öğrencileri bir bütün olarak düşünmeli, sadece bilişsel alana değil duyuşsal ve psikomotor alanlara yönelik de eğitimler vermelidir.

Katılımcılar veli özellikleri boyutunda; velilerin bilinçlendirilmesi ve veli ile etkili iletişim kurulmasına ilişkin tespitlerde bulunmuşlardır. Özgan ve Aydın (2010) yaptığı araştırmada eğitimde okul aile işbirliğine dikkat çekerek velilerin yalnızca sorun olduğunda okula gelmelerinin yeterli olmadığını, öğrenme sürecinde öğrencilerine yeterince destek olmalarının önemli olduğunu belirtmiştir. Ailelere çocuk eğitimi konusunda farklı eğitimler verilerek Türkiye'deki eğitimin nitelikli olmasındaki rolleri açıklanmalıdır.

Katılımcılar eğitim uygulamaları boyutunda; öğrencilerin öğrenme durumlarına ilişkin ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının değiştirilmesi, derslerin sayısı, içeriği ve uygulama yerlerine ilişkin güncel düzenlemelerin yapılması, eğitim süreci teknolojik araçlarla bütünleştirilmesi, farklı açılardan öğrencilerin öğrenme yaşantılarının desteklenmesine ilişkin tespitlerde bulunmuşlardır. Prensky'e (2001) göre çocuklar çok erken yaşta teknoloji ile tanıştığı için öğrenme süreçlerinde dijital toplum olmanın gerekleri yerine getirilmelidir. Abide ve Gelişli (2020) eğitimde nitelik kavramına yönelik algıyı araştırdığı çalışmalarında öğretmen özellikleri teması, öğrenci özellikleri teması, aile teması, eğitim anlayışı teması, sunulan imkânlar teması ve eğitim programları teması olarak farklı temalarda görüşleri sunmuştur. Bu temalarda eğitime yeterince bütçe ayırması, sınıfların kalabalık olmaması, farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması, öğrencilere farklı aktivitelerin düzenlenmesi vb. görüşler belirtilmiştir. Bu bulgularda da eğitimde niteliğin yakalanması için öğretmen özellikleri, finansman desteği, sınıfların fiziksel kapasitesi ve özelliklerinin önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak öğretmenlik mesleğinin itibarını yükseltecek çalışmalar hız verilmesi, dijital süreçlerin eğitimle entegrasyonun güçlendirilmesi, farklı dezavantaj durumlarını yaşayan bireylerin eğitime erişiminin sağlanması, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, veli eğitimine yönelik projelerin hazırlanması önerilmektedir. Ayrıca bu çalışma başka örneklem grupları ile yürütülerek konuya ilişkin farklı görüşler sunulmalıdır.

Kaynakça

- Abide, Ö. F. ve Gelişli, Y. (2020). Eğitimde nitelik kavramına yönelik öğretmen algıları: karşılaştırmalı bir analiz. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(46), 361-390.
- Büyüksahin, Y., ve Şahin, A. (2017). Öğretmenlerin gözünden eğitimde kalite sorunsalı. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6 (3), s. 1134-1152.
- Can, E. (24-26 Nisan 2014). *Türk eğitim sisteminde nitelik: engeller ve öneriler*. (Sözlü Bildiri) I. Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi, İstanbul, 369-370.
- Candemir, A. (2020) Nitelik Eğitim. Canan Madran, Mustafa Tanyeri (Ed.), *Sürdürülebilir kalkınma amaçları ile kurumsal dönüşüm* (87-110). Ankara: Akademisyen Kitabevi A.Ş.
- Çalçalı, Ö. (2009). *Türkiye’de 1990 sonrası kamu harcamaları içerisinde eğitim harcamalarının yeri ve önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Demirci, Ö. (1993). *Genel Öğretim Metodları*. Ankara: USEM
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Demirhan, Y. (2011). *Kalite ve kaliteli üniversite kavramlarına ilişkin üniversite öğrencilerinin algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durkheim, E. (2016). *Ahlak ve toplum*. İstanbul: Pinhan Yayınları.
- İmanova, S. (2008). Eğitimde yönetim kalitesi. *Journal of Qafqaz University*. 24, 180- 189.
- İşcan, C. (2007). İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özer, R. (2010). *Türkiye’de 1990 sonrası yapılan eğitim harcamalarının bütçe politikaları çerçevesinde incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*. 5(3), 1170-1189
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Sullivan, P., ve McDonough, A. (2002). Teachers differ in their effectiveness. Proceedings of the 26th Annual Conference on Psychology of Mathematics Education, 4, 249-255.
- Tan, E. M. (1990). İşlevselci paradigma ve çatışmacı paradigma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 557-571.
- TDK (2022) <https://sozluk.gov.tr/>
- Topçu, F. (2007). *Türk eğitim sisteminin tarihsel gelişimi ile yabancı okullarının bu sistem üzerindeki etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- UNSTATS. (2020, Mayıs 02). Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development. https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202020%20review_Eng.pdf
- Yeniad, M. (2006). *Uzaktan eğitimde kullanılmak üzere web tabanlı bir portal yazılımı geliştirme*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yenilmez, U. , Taş, U. ve Yenilmez, F. (2014). Türkiye’de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (1), 155-186.*

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde Yapılan Canlı Derslerle İlgili Bakış Açılarının İncelenmesi¹

İbrahim Benek²

Öz

Bu çalışmada farklı sosyoekonomik düzeydeki ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde yapılan canlı derslere yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden “durum çalışması” deseni kullanılmıştır. Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim sezonunun II. yarısında Türkiye’nin doğusunda yer alan bir ilin algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek ve düşük olan ailelerin çocuklarının eğitim aldığı iki farklı ortaokulda yedinci sınıfta öğrenim gören toplam 16 gönüllü öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin seçiminde “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar araştırmacının görev yaptığı okullarda öğrenim gören ve araştırmacının uzaktan eğitim derslerine katılmış öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı/öğretmen ve öğrenciler pandemi sürecinde uzaktan eğitimle çalışmalarına devam ettiklerinden görüşmeler dijital video görüşme uygulamaları ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda öğrenci görüşleri; “zorluklar”, “verim alınan dersler”, “duyuşsal özellikler”, “bilişsel özellikler”, “olağan dışı olay”, “hoşa giden durum”, “hoşa gitmeyen durum” ve “okulların açılması” temaları altında bir araya getirilmiştir. Araştırmanın sonunda, algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan öğrencilerin canlı dersler sırasında bağlantı sorunları yaşadıkları, vücut ağrıları yaşadıkları ve kardeşleriyle derslerinin çakışması nedeniyle zaman zaman derslere girmekte zorluklar yaşadıkları, sosyoekonomik düzeyi düşük olan grubun evdeki gürültüden dolayı derslerden yeterli kadar verim alamadığı ve her iki grubun da en verim aldıkları derslerin “matematik” ve “fen” olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca her iki grubun da okulu özledikleri, bunun için bir an önce pandeminin bitip uzaktan eğitimle yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin sona ermesini ve kısa zaman içerisinde okulların açılmasını istedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Uzaktan Eğitim, Canlı Dersler.

Examination of The Perspectives of Secondary School Students of Different Socioeconomic Levels on Live Lessons During The Covid-19 Process¹

Abstract

In this study, the views of secondary school students of different socioeconomic levels about live lessons given during the pandemic were examined. Accordingly, the "case study" design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study was conducted with a total of 16 volunteer students in seventh grade in two different secondary schools where the children of families with high and low perceived socioeconomic levels attend in a province located in eastern Turkey in the 2nd semester of the 2020-2021 academic season. "Convenience sampling" was used in the selection of the students in the study group. The participants consisted of students who are enrolled in schools where the researcher worked and who attended the researcher's distance education courses. In the study, a semi-structured interview form consisting of 10 questions was used as the data collection tool. Since the researchers/teachers and students continued to work with distance education during the

¹ Bu çalışma ICONTE-2022’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu yazar: Dr., Van Edremit Bilim ve Sanat Merkezi, Van/Türkiye, ibrahimbenek11@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7124-4905

pandemic process, the interviews were conducted with digital video interview applications. Descriptive and content analysis methods were used in the analysis of the data. As a result of the analysis of the data, students' opinions were grouped under the themes of "difficulties", "efficient lessons", "affective features", "cognitive features", "unusual event", "pleasant situation", "unpleasant situation" and "start of the face-to-face education". At the end of the study, it was found that students with low and high perceived socioeconomic levels experienced connection problems during live lessons, had body aches, and had difficulties in attending classes from time to time due to conflicting lessons with their siblings. The group with low socioeconomic level did not have efficient classes due to the noise at home, and the courses of "mathematics" and "science", which both groups took, were the most efficient ones. In addition, it was determined that both groups missed school, and thus, they wanted the pandemic and the educational activities carried out with distance education to end and schools to be opened in a short time as soon as possible.

Keywords: Covid-19, Distance Education, Online Classes.

Makale Geçmişi	Geliş: 14.06.2022	Kabul:25.06.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi	
Önerilen Atf	Benek, İ. (2022). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ortaokul öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde yapılan canlı derslerle ilgili bakış açılarının incelenmesi. <i>Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD)</i> , 1 (1), 38-53.	

Giriş

İnsanlık tarihini etkileyen önemli unsurlar (açlık, deprem, kıtlık vb.) vardır. Bu unsurlardan biri de salgın hastalıklardır. İnsanlık yüz yıllar boyunca çeşitli salgın hastalıklarla mücadele etmiştir. Salgın hastalıklar hem insanlık hem de dünya tarihini etkilediği gerçeği hiçbir zaman unutulmamalıdır. Dünya tarihinde kara veba, kolera ve İspanyol gribi yıkıcı etkileri çok yüksek olan pandemi dönemleri olmuştur (Tekin, 2021). Bunların yanında çiçek hastalığı, jüstinyen vebası, frengi salgını, Asya gribi, Hong Hong gribi salgını ve HIV/AIDS salgını gibi salgınlar pandemi boyutuna ulaşmış ve toplumsal yıkımlara neden olmuştur. Dünya tarihinde meydana gelmiş salgınlar ve görüldüğü zaman dilimi ile ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1
Dünya Tarihinde Görülen Salgınlar ve Görüldüğü Zaman Dilimi

Salgın	Zaman
Atina Vebası	M.Ö. 430
Antonine Vebası	M.S 165-180
Justinian Veba	541-542
Cüzzam	11. yy
Kara Ölüm	1346-1353
Kolomb Değişimi	1492
Londra Büyük Vebası	1665-1666
Kolera Salgınları	1817-1824, 1827-1835, 1839-1860
Üçüncü Veba Salgını	1855
Rus Gribi	1889-1890
İspanyol Gribi	1918-1920
Asya Gribi	1957-1958
HIV / AIDS salgını	1980-..
Batı Afrika Ebola virüsü salgını	2013-2016
COVID-19 Salgını	2019-..

Kaynak: Ahmadi, A. A., Şirin, H., & Ergüder, T. (2020). Dünyada Salgın Tarihçesi. *Turkey Health Literacy Journal*, 1(2), 87-97.

Tablo 1'e bakıldığında milattan önceki zamanlardan günümüze kadar dünyada birçok salgın hastalığın meydana geldiği görülebilmektedir. Bu salgın hastalıklardan bazılarının kısa bir zaman dilimi içerisinde başlayıp bittiği, bunun yanında bazılarının uzun yıllar boyunca sürdüğü görülmektedir. Son olarak yüksek ateş, öksürük, yorgunluk, tat alma ve koku duyusunun kaybı, boğazda yanma, kas ağrısı vb. etkileri olan yeni bir koronavirüs (CoV) hastalığı tüm dünyayı etkilemiştir. Bu virüs öncelikle insan solunum sistemini hedefleyen başlıca patojenlerden biridir (Akbiyık ve Avşar, 2020). Koronavirüsler yaygın olarak üst solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan zoonotik patojenlerdir (Tanriverdi vd., 2020). Bu virüsün yeni bir tipi (COVID-2019) 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkmış ve çok hızlı bir şekilde dünyaya yayılmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin dışındaki ilk vakalar Tayland ve Japonya gibi ülkelerde tespit edilmiş ve birkaç hafta içerisinde kıtalar arası büyük bir yayılım göstermiştir (Tanriverdi vd., 2020). Ölümcül solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan ve çok hızlı bir şekilde tüm dünyaya yayılan bu hastalık, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO) 2020 Ocak ayının sonlarına doğru mevcut hastalığın tüm dünyada halk sağlığını tehdit edecek seviyelere ulaştığını duyurmuş, bu konuya yönelik olarak acil durum ilan etmiş ve bu durumu pandemi olarak nitelemiştir (WHO, 2020).

Yaşamı tehdit eden ve dünyanın birçok ülkesinde hızla yayılan pandemi birçok vakaya neden olmuştur. Tüm dünyada hızla yayılan pandeminin Türkiye'de görülen ilk doğrulanmış vakası Sağlık Bakanı tarafından 11 Mart 2020 tarihinde açıklanmıştır (TRT Haber, 2020a). 12 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü yaptığı açıklamada ilk, orta ve liselerin 16 Mart itibarıyla bir hafta tatil edildiğini duyurmuştur (TRT Haber, 2020b). Pandeminin seyrine bağlı olarak süreçte okullara birçok kez ara verilmiş ve eğitimler uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) işbirliği yaparak EBA TV İlkokul, EBA TV Ortaokul, EBA TV Lise gibi televizyon kanallarından belirli bir müfredata göre tasarlanmış dersleri belirli bir program dahilinde öğrencilerin izlemeleri sağlanmıştır. Bunun yanında çeşitli uzaktan eğitim platformları ile belirli bir program dahilinde uzaktan canlı dersler yapılmıştır.

Pandemiler ekonomiden, eğitime, sağlıktan, güvenliğe birçok alanda sosyal hayatı etkilemektedir. Pandemi sürecini daha az hasarla atlatabilmek ve pandeminin olumsuz etkilerine müdahale edebilmek için güvenlik, sağlık, eğitim, sosyal yaşam gibi konularda dünyadaki birçok ülke çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Aslında daha öncede dünyada benzer pandemik hastalıklar meydana gelmiş ve ülkeler bu süreçlerde de birtakım önlemler almıştır (Nicoll ve Coulombier, 2009). Ülkeler sağlık sistemleri üzerinde oluşan ağır yükü azaltmak, salgınının var olan hızını azaltmak, enfekte olmuş hastaların tedavileri için zaman ve fırsat kazanmak, hastalık için aşı ve etkili tedavi yöntemlerini geliştirmek için çeşitli yollar denemiştir. Pandemi ile baş etme yöntemlerinden biri de öğrencilerin enfekte olmasını engellemek ve salgının hızını azaltmak için okulları kapatmaktır. Pandeminin başlamasıyla birçok ülke okul öncesinden üniversiteye kadar olan tüm okulları kapatma yoluna başvurmuştur. 18 Mart 2020'ye kadar 107 ülke ulusal anlamda okulları kapatmıştır (Kurt vd., 2021). Okulların kapatılmasının temel amaçlarından biri bu durumun salgınlarda sosyal teması azalttığı ve böylece virüs aktarımını kesintiye uğrattığına dair kanıtlar ve varsayımların olmasıdır (Kurt vd., 2021). Bundan dolayı dünyanın birçok ülkesinde eğitim-öğretim faaliyeti uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. Böylece hem sosyal izolasyonla virüsün yayılımını azaltılmaya çalışılmış hem de eğitimin "süreklilik" ilkesi bağlamında kesintiye uğramasının önüne geçilmiştir.

İzolasyon sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimlerin verimliliği ve etkililiği birçok araştırmaya konu olmuştur. Eğitimde izlenen bu yöntemin öğrenciler, öğretmenler ve veliler üzerinde çeşitli etkileri olmuştur. Başaran vd., (2020) 80 öğretmen, öğrenci ve veli ile yaptıkları araştırmada katılımcıların uzaktan eğitim sisteminin faydalı yönlerinin olduğu belirtmelerinin yanında bu sistemde etkileşimin az olması, öğrencilerin süreçte aktif rol almaması, sistemin bireysel farklılıklara uygun olmaması ve teknik nedenlerden derse girmedi sorunlar olması gibi eksikliklerinin de olduğunu belirttikleri sonucuna varmışlardır. Basilaia ve Kvavadze (2020) 950 öğrenci ile yaptıkları araştırmada, çevrimiçi eğitim biçimine hızlı geçişin başarılı olduğu sonucuna varmışlardır. Karabay vd., (2020) 180 öğrenci ile yaptıkları araştırmada, sanal ders esnekliği ve algılanan kullanılabilirlik değişkeninin katılımcıların sanal öğrenme memnuniyetleri ve algıladıkları başarıları üzerindeki etkisinin pozitif olduğu, teknoloji

kalitesinin algılanan başarıyı olumlu yönde ve katılımcıların bilgisayar kaygısının ise öğrenme memnuniyetini olumsuz yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Öztürk vd., (2020) okul öncesi dönemdeki 14 çocuk ve onların anneleriyle yaptıkları çalışmada evde kalıp dışarıya çıkmayan çocukların okulu özledikleri, evde kalan çocukların zamanlarının çoğunu oyun ve etkinliklere ayırdığı, annelerinin ise günlük rutin işler yaptığı sonucuna varmışlardır. Özdoğan ve Berkant (2020) pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitime yönelik 137 paydaşın (öğrenci, veli, müdür, psikolojik danışman, öğretmen vb.) görüşlerini inceledikleri araştırmada, uzaktan eğitimin dezavantajlarının; motivasyon kaybı, ölçme ve değerlendirmenin yapılmaması, internet ve bilgisayarın yetersizliği, fırsat eşitsizliği oluşması, teknik problemler, iletişim ve etkileşim yetersizliği, sosyalleşmenin azlığı ve uzaktan eğitim sürecine yönelik hazırlıksızlığı şeklinde olduğu sonucuna varmışlardır. Demir ve Özdaş (2020) farklı ilkokullarda görev yapan 44 öğretmen ile ilgili yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin pandemi sürecinde velilerle iletişime geçtikleri ve bunun sonucunda velilerin öğrencileri EBA ve çeşitli çevirim içi platformlara yönlendirerek canlı derslerin yapıldığı, öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerini memnun edici buldukları, fakat elverişsiz ve sınırlı da buldukları sonucuna varmışlardır. Kürtüncü ve Kurt (2020) hemşirelik öğrencilerinin pandemi döneminde yaşadıkları sorunları inceledikleri araştırmada, öğrencilerin hem teorik hem de uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle yetersiz olacağı yönünde görüş bildirdikleri sonucuna varmışlardır. Balaman ve Hanbay Tiryaki (2021) 7 farklı devlet okulunda görev yapan 12 öğretmenin mecburi yürütülen uzaktan eğitime yönelik görüşlerini inceledikleri araştırmada, pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitimin eksikliklerinin olduğu, dezavantajlı durumlarının olduğu ve bunun yanında uzaktan eğitimin çeşitli kolaylıklar sağladığı sonucuna varmışlardır. Choi vd., (2021) Güney Kore ve Malezya'da üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada çevirim içi öğrenmenin başarılı olması için harmanlanmış eğitimin düşünülmesi gerektiği ve başarı için öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimin önemli bir faktör olduğu sonucuna varmışlardır. Özgen (2022) 10 öğretmen, 10 öğrenci ve 10 veli ile yaptığı araştırmada uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı, öğrencilerin derse odaklanmada sorun yaşadıkları, öğrencilerin derse katılım oranının düşük olduğu ve teknik bazı problemler yaşadıkları sonucuna varmıştır. Muthuprasad vd., (2021) 307 öğrenci ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin çoğunun salgın sırasında yapılacak çevirim içi dersleri tercih etmeye hazır oldukları sonucuna varmışlardır.

Bunun yanında, literatürde pandemi sürecinin sınavlara hazırlanan öğrenciler üzerindeki etkisini (Benek ve Akçay, 2021; Çelik, 2021; Karataş, 2020; Korhan vd., 2021), Covid-19 korkusunun bireyler üzerindeki etkisini (Aktepe, 2022; Arısoy ve Çay, 2021; Broche-Pérez vd., 2020; Gencer, 2020; Lin vd., 2020; Rodríguez-Hidalgo vd., 2020), pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerini (Anderson, 2020; Arslan, Arı ve Kanat, 2021; Balaman ve Hanbay Tirkaki, 2021; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Basilaia ve Kvavadze, 2020; Han, Demirbilek ve Demirtaş, 2021; Muthuprasad vd., 2021) ve bu sürecin öğretmen adaylarına etkisini (Eti ve Karaduman, 2020; Seyhan, 2021; Türküresin, 2020) inceleyen çalışmalar yer almaktadır.

Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinin en önemli paydaşlarından biri öğrenciler olduğundan onların bu süreçte uygulanan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşleri önem arz etmektedir. Uzaktan eğitim temelde senkron ve asenkron şekilde internet, bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb. araçlarla gerçekleştirildiği için öğrencilerin bu imkanlara sahip olması ya da olmaması önemlidir. Bu durum fırsat eşitsizliğini riskini ortaya çıkarabilir. Farklı algılanan sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin bu imkanlara sahiplik dereceleri değişebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, algılanan farklı sosyoekonomik düzeydeki yedinci sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde uygulanan canlı ders faaliyetlerine yönelik görüşlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri nelerdir?
2. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında verim aldıkları derslere yönelik görüşleri nelerdir?
3. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasındaki duyuşsal özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?

4. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sürecindeki bilişsel özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olaylara yönelik görüşleri nelerdir?
6. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoş giden durumlara yönelik görüşleri nelerdir?
7. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoş gitmeyen durumlara yönelik görüşleri nelerdir?
8. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin uzaktan eğitim süreci boyunca okulların açılmasına yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmada farklı sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin pandemi sürecinde gerçekleştirilen canlı derslere yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden “durum çalışması” deseni kullanılmıştır. Durum çalışması bir olayla ilgili detaylı ve derinlemesine bilgi toplandığı nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2018). Durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç özelliğin derinlemesine araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu tip çalışmalarda sınırlı bir sistem derinlemesine betimlenir ve incelenir (Merriam, 2018). Bu araştırmada ortaokul öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı derslerle ilgili görüşleri detaylı ve derinlemesine araştırılmıştır.

Katılımcılar

Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim sezonunda Türkiye'nin doğusunda yer alan bir ilin algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek ve sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının eğitim aldığı iki farklı ortaokulda yedinci sınıfta öğrenim gören toplam 16 gönüllü katılımcı ile yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin seçiminde kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcılar araştırmacının görev yaptığı okulda öğrenim gören ve araştırmacının uzaktan eğitim derslerine katılmış öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların buldukları bölge ve cinsiyet özellikleri Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2

Çalışma grubunun demografik özellikleri

Algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük bölgedeki okulda yer alan öğrenciler			Algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek bölgedeki okulda yer alan öğrenciler		
Öğrenciler	Cinsiyet	Yaş	Öğrenciler	Cinsiyet	Yaş
Ö1	Kız	12	Ö9	Erkek	13
Ö2	Kız	12	Ö10	Kız	12
Ö3	Erkek	13	Ö11	Erkek	13
Ö4	Kız	13	Ö12	Erkek	14
Ö5	Kız	14	Ö13	Kız	12
Ö6	Erkek	12	Ö14	Kız	13
Ö7	Kız	14	Ö15	Kız	13
Ö8	Kız	12	Ö16	Erkek	12

Tablo 2 incelendiğinde algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük bölgedeki okulda öğrenim gören 8 öğrenciden 2’si erkek, 6’sı kız ve algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek bölgedeki okulda öğrenim gören 8 öğrenciden 4’ü erkek, 4’ü kızdır. Öğrencilerin yaşları 12 ile 14 arası değişmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Durum çalışmasında duruma yönelik derinlemesine bir anlayış öne sürme iyi bir durum çalışmasının ayrıntı özelliğidir (Creswell, 2018). Bu çalışma ortak deneyimleri paylaşan öğrencilerin uzaktan eğitim

sürecinde yaşadıkları deneyimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçladığı için onlarla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bunun için öncelikli olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlama sürecinde öncelikle 16 sorudan oluşan bir taslak form oluşturulmuş ve hazırlanan taslak form uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler ışığında bazı sorular formdan çıkarılmış, bazıları düzeltilmiş ve forma yeni sorular eklenmiştir. Yapılan düzeltmeler sonra 10 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu son haline getirilmiştir.

Öğretmen/araştırmacı ve öğrenciler pandemi sürecinde uygulanan sokağa çıkma yasakları nedeniyle çalışmalarına uzaktan eğitimle devam etmişlerdir ve böylece görüşmeler dijital video görüşme uygulamaları ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme için katılımcılara bilgi verilmiş ve görüşme için uygun bir ortak bir saat belirlenmiştir. Belirlenen saatte görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında kayıt yapılmıştır.

Verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonrasında kayıtlar tek tek incelenmiş ve tüm konuşmalar bilgisayara aktarılmıştır. Bilgisayara aktarılan görüşme ham verileri üzerinde okumalar yapılarak deşifre edilmiştir. Yapılan okumalar sonucunda öncelikle çeşitli kodlar oluşturulmuştur. Benzer ve ilişkili olan kodlar bir tema altında bir araya getirilmiştir. Daha sonra okuyucunun anlayacağı şekilde yorumlanarak sunulmuştur. Elde edilen verilerin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri ortaya çıkarılmıştır. Verilerin analizinde güvenilirliği sağlamaya yönelik olarak kod ve tema oluşturmada başka bir araştırmacının görüşüne başvurulmuştur. İki araştırmacının yaptıkları kodlamalar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma yapılırken Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmış ve yapılan hesaplama sonucunda kodlayıcılar arasındaki uyum % 92 bulunmuştur.

Ayrıca çalışmada etik ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Tüm katılımcılara araştırmaya katılımda gönüllülük ilkesinin esas olduğu söylenmiştir. Katılımcılara çalışmanın ne amaçla yapıldığı, elde edilen verilerin nerelerde ve ne amaçla kullanılacağına yönelik bilgi verilmiştir. Bu konuda onlara kayıt altına alınacak ses kayıtlarının hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacağı, sadece araştırmada kullanılacağı ile ilgili açıklamalarda bulunulmuştur. Ayrıca yapılacak görüşmelerden elde edilen verilerin hiçbir şekilde ders notlarını etkilemeyeceği söylenmiştir. Görüşme sırasında görüntülerini açmak istemeyen katılımcılarla görüntülü konuşma yapılmamış, sadece ses kaydı yapılmıştır. Veriler analiz edilirken katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış, bunun yerine Ö1D (Öğrenci 1 Düşük Sosyoekonomik Düzey), Ö12Y (Öğrenci 12 Yüksek Sosyoekonomik Düzey) şeklinde kodlar kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde veri toplama aracı ile toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular elde edilen temalar dikkate alınarak belirli bir sıra halinde verilmiştir.

Yaşanan Zorluklara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, "Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik bulgular ele alınmıştır. Öğrencilerin canlı dersler sırasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Karşılaştıkları Zorluklara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Zorluklar	Bağlantı sorunu	6	75	Bağlantı sorunu	4	50
	Ses kesilmesi	2	25	-	-	-
	Evdeki gürültü	4	50	-	-	-
	Vücut ağrısı	1	12.5	Vücut ağrısı	2	25
	Kardeşle ders çakışması	3	37.5	Kardeşle ders çakışması	2	25
	Dersin erken saatte olması	1	12.5	Dersin erken saatte olması	2	25
	Öğretmenin dersi başlatmaması	1	12.5	-	-	-
	-	-	-	Konuyu anlamama	2	25
	-	-	-	Dersin üstünkörü anlatılması	1	12.5
	-	-	-	-	-	-

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin “zorluklar” temasında; “bağlantı sorunları”, “ses kesilmesi”, “evdeki gürültü”, “vücut ağrısı”, “kardeşle ders çakışması”, “dersin erken saatte olması”, “öğretmenin dersi başlatmaması”, “konuyu anlamama” ve “dersin üstün körü anlatılması” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 6’sı süreç içerisinde bağlantı sorunu yaşadıklarına, 4’ü evde gürültü olduğuna, 3’ü kardeşiyle derslerinin çakıştığına, 2’si ses kesintisi olduğuna ve 1’er kişi vücut ağrısı çektiğine, dersin erken saatte olmasına ve öğretmenin dersi başlatmamasına yönelik görüş bildirdiği görülmüştür. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 4’ü süreç içerisinde bağlantı sorunu yaşadıklarına, 2’şer kişi vücut ağrısı çektiğine, kardeşiyle derslerinin çakıştığına, dersin erken saatte olmasına ve konuyu anlamamalarına ve 1’i dersin üstün körü anlatılmasına yönelik görüş bildirdiği görülmüştür. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Hocam daha çok mesela siz bir şey anlatırken sesiniz aniden kesiliyor ya da bir şey yazdırırken aniden bağlantı kopuyor. Ben bir daha anlatın dediğimde sesim size gelmiyordu. Yani konular tam bitmiyordu yarım yamalar bitiyordu. Bazen de arkadaşlarımız geri de aklıyor. Okuyun dediğinizde duyamıyor.” (Ö1D)

“Ben başka bir odaya geçince evdekiler bağıryorlar, onların gürültülerinden dolayı dersi dinlemekte zorlanıyorum. Öğretmenlerimi duyamıyordum. Öğretmenlerim soru sorduğunda anlayamıyordum gürültüden dolayı o yüzden cevap veremiyordum. İnternet bağlantılarında çok kez sorun yaşadım. İnternet zayıf olduğunda bir yandan öğretmenin sesi gelmiyordu bir yanda benim sesim gitmiyordu ona. Anne babam ve kardeşlerimin sesi yüzünden zorluk çekiyordum ders dinlerken. Özellikle ablam ve annem bağırarak konuşuyordu. Konuları öğrenmede zorluk yaşadım. Özellikle Türkçe dersinde konuları anlamıyordum.” (Ö2D)

“Öğretmenim bazen derse giremiyordum. Zoom beni kabul etmiyordu. O zaman sıkıntılar yaşıyordum tabi ki de. Derse giremediğim için biraz üzülüüyordum. Derslerin sabah çok erken olması beni zorluyordu. Uyanamıyordum. Bazen misafir gelince salonda konuşuyorlardı sesleri bana geliyordu.” (Ö4D)

“Hocam canlı ders sırasında odada olduğum için sürekli bilgisayar ekranına baktığım için kendimi çok yordun hissediyordum. Sürekli oturduğum ve hareketsiz kaldığım için kendimi çok kötü hissediyordum. Geçen gün bakkala kadar gittim geldim çok zorlandım. Bazen internet kesintisi oluyordu ve ders kesiliyordu.” (Ö12Y)

Verim Alman Derslere Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında verim aldıkları derslere yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin

canlı dersler sırasında verim aldıkları derslere yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Verim Aldıkları Derslere Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük				Sosyoekonomik düzey yüksek			
	Kod	f	%	Kod	f	%	Kod	
Verim alınan dersler	Matematik	8	100	Matematik	7	87.5		
	Fen	7	87.5	Fen	8	100		
	Türkçe	5	62.5	Türkçe	3	37.5		
	İngilizce	1	12.5	İngilizce	3	37.5		
	Sosyal	1	12.5	-	-	-		
Din	1	12.5	Din	1	12.5			

Tablo 4 incelendiğinde, “verim alınan dersler” temasında; “Matematik”, “Fen”, “Türkçe”, “İngilizce”, “Sosyal” ve “Din” dersleri olduğu tespit edilmiştir. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 8’i Matematik, 7’si Fen, 5’i Türkçe ve 1’er kişi İngilizce, Sosyal ve Din derslerinden verim aldıklarını bildirmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 8’i Fen, 7’si Matematik 3’er kişi Türkçe ve İngilizce ve 1 kişi Din dersinden verim aldıklarına yönelik görüş bildirmişlerdir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Matematik, sosyal ve fenden özellikle verim alıyordum. Babam anlamadığım konularda bana yardımcı oluyordu.” (Ö2D)

“Fen ve matematik derslerinden verim alıyordum. Mesela görsel sanatlar dersinden hiç verim alamıyordum. Çünkü öğretmen önümüze bir resim koyuyordu aynısını çizin diyordu. Çok sıkılıyordum bir ders boyunca.” (Ö7D)

“Sosyalin dışında diğer derslerden verim alıyordum. Bazen sosyal hocası derse girmiyordu girdiği zaman da bağlantısı kopuyordu. Dersi erken bitiyordu. Hiç verim alamıyordum. En verim aldığım dersler fen, matematik ve Türkçe.” (Ö8D)

“Fen ve matematikten verim alıyordum. Çünkü hocamız çok çok iyi anlatıyordu. Bizi derse katıyordu. Sıkılmıyorduk. Tüm sorularımıza cevap veriyordu tek tek.” (Ö14Y)

Duyuşsal Özelliklere Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasındaki duyuşsal özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasındaki duyuşsal özelliklerine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasındaki Duyuşsal Özelliklerine Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük				Sosyoekonomik düzey yüksek			
	Kod	f	%	Kod	f	%	Kod	
Duyuşsal özellikler	İsteklilik	6	75	İsteklilik	2	25		
	Keyifli	1	12.5	-	-	-		
	Zevkli	-	-	Zevkli	3	37.5		
	Sıkıcı	1	12.5	Sıkıcı	1	12.5		

Tablo 5 incelendiğinde, “duyuşsal özellikler” temasında; “isteklilik”, “keyifli”, “zevkli” ve “sıkıcı” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 6’sı canlı derslerde istekli

olduğuna, 1'i süreci keyifli bulduğuna ve 1'i süreci sıkıcı bulduğuna yönelik görüş bildirmiştir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 3'ü süreci zevkli bulduğuna, 2'si süreçte istekli olduğuna ve 1'i süreci sıkıcı bulduğuna yönelik görüş bildirmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Derslere katılmakta ilk başlarda istekliydim. Ama son zamanlarda sıkılmaya başlamıştım çünkü okulların açılmasını istiyordum.” (Ö1D)

“Ben her zaman kendi isteğimle katılıyordum. Sadece birkaç kez babamla bir yerlere gitmiştik o zamanlar katılamadım.” (Ö4D)

“Evet hocam. Mesela fen ve matematikte derse katılmaktan zevk alıyordum. Ama diğer derslerde yok.” (Ö9Y)

“Canlı derslere katılmakta istekli değildim. Ama yine de kendimi sorumlu hissediyordum giriyordum.” (Ö14Y)

Bilişsel Özelliklere Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasındaki bilişsel özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasındaki bilişsel özelliklerine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasındaki Bilişsel Özelliklerine Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Bilişsel özellikler	Yeterli bilgi artışı	5	62.5	Yeterli bilgi artışı	4	-
	Yetersiz bilgi artışı	2	25	Yetersiz bilgi artışı	3	-
	Yeni bilgiler öğrenme	1	12.5	Yeni bilgiler öğrenme	-	-

Tablo 6 incelendiğinde, “bilişsel özellikler” temasında; “yeterli bilgi artışı”, “yetersiz bilgi artışı” ve “yeni bilgiler öğrenme” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 5'i canlı dersler sırasında kendisinde yeterli artışı meydana geldiğini, 2'si canlı derslerin bilgilerinin arttırılmasında yetersiz olduğunu ve 1 kişi canlı dersler sırasında yeni bilgiler öğrendiklerini belirtmiştir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 4'ü canlı dersler sırasında kendisinde yeterli bilgi artışı olduğunu, 3'ü ise canlı derslerin bilgilerinin arttırmada yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Bir derse girmediğimde bakıyorum çok konu işlenmiş. Girdiğim zaman da hepsi aklımda kalıyor. Böylece yeni bilgiler öğrenmiş oluyorum. Sosyal ve fen bilimleri dersinde özellikle bilgim arttı.” (Ö1D)

“Hocam var olan bilgimde artış olduğunu düşünüyordum. Canlı derslerin faydası oldu bana.” (Ö2D)

“Özellikle fen bilimleri dersinde yeni bilgiler öğrendim. Tabi öğretmenim yüz yüze eğitimle kıyaslayamayız ama bundan da az da olsa verim aldım.” (ö4D)

“Düzenli olarak girdiğim bazı derslerde bilgimde artış oldu. Fen gibi. Yüz yüze eğitim olmasa bu durum hiç yoktan iyidir.” (Ö13Y)

“Bilgimde artış oldu hocam. Kendimi birçok kez test ettim baktım baya bir işime yaramış. Bilgimin arttığını düşünüyorum.” (Ö16Y)

Olağan Dışı Olaylara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olaylara yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olaylara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir:

Tablo 7

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Meydana Gelen Olağan Dışı Olaylara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Olağan dışı olay	Tuvalet için izin alma	2	25	Sınıfta olmayan birinin derse girmesi	1	12.5
	Yüz yüze hiç görmediği öğretmenden ders alma	1	12.5	-	-	-
	Ders öğretmenin akraba olması	1	12.5	-	-	-

Tablo 7 incelendiğinde, “olağan dışı olay” temasında; “tuvalet için izin alma”, “yüz yüze hiç görmediği öğretmenden ders alma”, “ders öğretmenin akraba olması” ve “sınıfta olmayan birinin derse girmesi” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 2’si canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olayın bazı öğrencilerin ders sırasında tuvalete gitmek için öğretmenden izin almaları, 1’i canlı dersleri daha önce hiç görmedikleri bir öğretmenden ders almaları ve 1’i kendi akrabaları olan bir öğretmenden ders almaları olarak belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 1’i ders sırasındaki olağan üstü olayın kendi sınıflarında olmayan birinin derse girmesi şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Şaşırdım. Bir kez Yusuf’un tuvalete gitmek için izin alması çok ilginçti. Ama haklıdır ya o tuvaletten siz ona soru sorsanız ne olacak o zaman.” (Ö1D)

“Daha önce yüz yüze hiç görmediğim öğretmenlerimin bazılarını sadece online derslerde görmem ilginç bir durumdur. Bir de teknoloji tasarım dersinin öğretmenin babam olması. Babam yan odada ders anlatıyor bende diğer odada onu dinliyordum çok tuhafıma gidiyordu.” (Ö6D)

“Öğretmenlerimiz bazen oyun açıyordu bu güzeldi. Bir de bazen arkadaşlarımı görüntülü gördüğüm ve onlarla sohbet ettiğim anlar çok güzeldi.” (Ö4Y)

Hoşa Giden Durumlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşa giden durumlara yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşlarına giden durumlara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Hoşlarına Giden Durumlara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Hoşa giden durum	Kameradan arkadaşları görme	3	37.5	-	-	-
	Oyun oynama	1	12.5	-	-	-
	Eğlenme	1	12.5	-	-	-
	Bilgi öğrenme	2	25	-	-	-

Tablo 8 incelendiğinde, “hoşa giden durum” temasında; “kameradan arkadaşları görme”, “oyun oynama”, “eğlenme” ve “bilgi öğrenme” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 3’ü kameradan arkadaşlarını görmelerinin hoşlarına gittiği, 2’si yeni bilgiler öğrenmelerinin ve 1’er kişi bu süreçte oyun oynamaları ve eğlenmelerinin hoşlarına gittiği yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Canlı dersler sayesinde göremediğim arkadaşlarımı görebiliyordum kameralarımızı açarak. Bu çok hoşuma gidiyordu” (Ö1D)

“Arkadaşlarımla görüntülü konuşabilmem hoşuma gidiyordu.” (Ö3D)

“Öğretmenlerimiz bazen oyun açıyordu bu güzeldi. Bir de bazen arkadaşlarımı görüntülü gördüğüm ve onlarla sohbet ettiğim anlar çok güzeldi.” (Ö4D)

“Canlı derslerde bazen gülüp eğleniyorduk.” (Ö7D)

Hoşa Gitmeyen Durumlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşa gitmeyen durumlara yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşlarına gitmeyen durumlara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir:

Tablo 9

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Hoşlarına Gitmeyen Durumlara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Hoşa gitmeyen durum	Arkadaşın yerime cevap vermesi	1	12.5	Öğretmenin sesimi kapatması/Öğretmenin soruya cevap vermemesi	2	25
	Arkadaşların sohbet kısmını gereksiz yere kullanılması	1	12.5	Kameraların açık olması	1	12.5

Tablo 9 incelendiğinde, “hoşa gitmeyen durum” temasında; “arkadaşın yerime cevap vermesi”, “arkadaşların sohbet kısmını gereksiz yere kullanılması”, “öğretmenin sesimi kapatması/öğretmenin soruya cevap vermemesi” ve “kameraların açık olması” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 1’i bir soru karşısında arkadaşın yerine cevap vermesi ve 1’i arkadaşlarının sohbet kısmını gereksiz yere kullanılmaları hoşlarına gitmeyen bir durum olarak belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerden 2’si öğretmenin sesi kapatması ve soruya cevap vermemesi, 1’i kameraların açık olması hoşlarına gitmeyen bir durum olarak belirtmişlerdir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Arkadaşların sohbet kısmında boş boş mesajlar yazması.” (Ö6D)

“Benim anlamadığım bir şeyi öğretmene sorduğumda sesimi kapatması hoşuma gitmiyordu.” (Ö9Y)

“Aslında kameraların açık olmasından hoşlanmıyordum. Arkadaşlarıma baktığım ve onları izlediğim için derse olan dikkatim dağılıyordu.” (Ö13Y)

Okulların Açılmasına Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin uzaktan eğitim süreci boyunca okulların açılmasına yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin

uzaktan eğitim sürecinde okulların açılmasına yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir:

Tablo 10

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okulların Açılmasına Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük		Sosyoekonomik düzey yüksek	
	f	%	f	%
Okulların açılması	6	75	7	87.5

Tablo 10 incelendiğinde, sosyoekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerden 6'sı ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerden 7'si okulların açılmasına yönelik görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Birinci dönem böyle oldu, ikinci dönem inşallah okula geliriz.” (Ö4D)

“İnşallah ikinci dönem yüz yüze dersler olur.” (Ö5D)

“Sadece ikinci dönem okullar açılсын yüz yüze dersleri alalım başka bir şey istemiyorum.” (Ö7D)

“Sürekli canlı derse girince gözlerim yoruluyordu, ellerim ve kollarım ağrımaya başlıyordu.

Bundan dolayı lütfen bir an önce okullar açılсын.” (Ö9Y)

“Uzaktan eğitimin bir an önce bitmesini istiyorum.” (Ö14Y)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Farklı sosyoekonomik düzeydeki ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim yoluyla yapılan canlı derslere yönelik görüşlerinin incelendiği bu araştırmada öğrencilerin görüşleri; “zorluklar”, “verim alınan dersler”, “duyuşsal özellikler”, “bilişsel özellikler”, “olağan dışı olay”, “hoşa giden durum”, “hoşa gitmeyen durum” ve “okulların açılması” temaları çatısı altında bir araya getirilmiştir. “Zorluklar” temasında; “bağlantı sorunları”, “ses kesilmesi”, “evdeki gürültü”, “vücut ağrısı”, “kardeşle ders çakışması”, “dersin erken saatte olması”, “öğretmenin dersi başlatmaması”, “konuyu anlamama” ve “dersin üstün körü anlatılması” kodları oluşturulmuştur. Öğrencilerin canlı dersler sırasında çeşitli bağlantı sorunları yaşadıkları, dersi anlatan öğretmenin teknik aksaklıklardan dolayı sesinin zaman zaman kesildiği, evdeki gürültüden dolayı dersleri etkili bir şekilde dinlemedikleri, diğer kardeşle derslerinin aynı saatte olması (evde tek bilgisayar/tablet/akıllı telefon olduğu için) bazı dersleri kaçırdıkları, bazı derslerin erken saatte olmasının olumsuz olduğu, öğretmenlerin zaman zaman dersleri zamanında başlatmadıkları, öğrencilerin bazı durumlarda konuyu anlamadıkları ve bazı öğretmenlerin dersleri üstün körü anlattıkları sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenden kaynaklanan sorunlar, öğrenciden kaynaklanan sorunlar, erişim ve alt yapıdan kaynaklı sorunlar, EBA, EBA TV ve EBA canlı ders ortamlarından kaynaklanan sorunlar ve yönetimden kaynaklanan sorunların olduğu görülmektedir (Canpolat ve Yıldırım, 2020).

Kürtüncü ve Kurt (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimin alt yapısında sorunlar olduğu ve bazı öğrencilerin evlerinde internet ve bilgisayarın olmamasından dolayı uzaktan eğitim faaliyetlerini yapamadıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Demir ve Özdaş (2020) yaptıkları araştırmada uzaktan eğitim faaliyetlerinin alt yapı sorunları olduğu, Başaran vd., (2020) yaptıkları araştırmada teknik aksaklıklar sebebiyle derse girişte sorunlar yaşandığı ve Özgen (2022) EBA sisteminde bağlantı problemleri yaşandığı sonucuna varmışlardır. Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar literatürde yer alan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. “Verim alınan dersler” temasında; “Matematik”, “Fen”, “Türkçe”, “İngilizce”, “Sosyal” ve “Din” dersleri olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler incelendiğinde, canlı ders faaliyetleri sırasında bazı

öğretmenlerin derslerini etkili ve verimli işledikleri, bazı öğretmenlerin eğlenceli ders anlattıkları, bunun yanında bazı öğretmenlerin durağan ders anlattıkları bunun sonucunda öğrencilerin bazı dersleri anlamakta zorluk yaşadıkları ya da bazı derslere girmeye istekli olmadıkları sonucuna varılmıştır.

“Duyuşsal özellikler” temasında; “isteklilik”, “keyifli”, “zevкли” ve “sıkıcı” kodları oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin ışığında öğrencilerin bazılarının canlı derslere girmekte istekli oldukları, bazılarının süreçten keyif aldıkları, bazı etkinliklerin zevкли geçtiği, bunun yanında bazı öğrencilerin zaman zaman bu süreçte sıkıldığı sonucuna varılmıştır. Muthuprasad, Aiswarya, Aditya ve Girish Jha (2021) yaptıkları araştırmada katılımcıların çoğunluğunun korona sonrası gerçekleştirilen çevirim içi derslere yönelik olumlu tutum sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Demir ve Özdaş (2020) yaptıkları araştırmada derse katılımında öğrencilerin motivasyonlarının az olduğu ve öğrencilerin derslere karşı ilgisiz oldukları sonucuna varmışlardır. Canlı derslere katılmada öğrencilerin isteksizliği Canpolat ve Yıldırım’ın (2020) çalışmalarında da yer almaktadır. Arık vd., (2021) yaptıkları araştırmada bazı katılımcıların pandemi sonrasında uzaktan eğitimin devam etmesini istemedikleri ve bazı katılımcıların süreç boyunca olumsuz duyuşsal özellikler sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Karatay vd., (2021) yaptıkları araştırmada bazı öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine odaklanamadıkları ve bu yüzden sıkıldıklarını tespit etmiştir. Alan yazında yer alan bu bulgular araştırmamızda ulaştığımız sonuçlarla paralellik göstermektedir.

“Bilişsel özellikler” temasında; “yeterli bilgi artışı”, “yetersiz bilgi artışı” ve “yeni bilgiler öğrenme” kodları oluşturulmuştur. Katılımcıların bazılarının uzaktan eğitim yoluyla yapılan canlı dersler sayesinde yeni bilgiler öğrendikleri, bu süreçte bazılarının var olan bilgilerinde artış olduğu, bunun yanında bazı öğrencilerin bu süreçte yeterli oranda bilgilerinin artmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan yola çıkarak, uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında yapılan canlı derslerin bazı öğrencilerin bilgilerinin artmasında olumlu rol oynarken bazı öğrencilerin ise bilgilerinin artmasında yeterli oranda etkili olmadığı sonucuna varılmıştır. Choi, Robb, Mifli ve Zainuddin (2021) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada başarı için öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimin önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Arık vd., (2021) yaptıkları araştırmada, uzaktan eğitim ile yapılan canlı derslerde daha çok sorunun çözülmesi gerektiği ve öğrenme-öğretme sürecinde daha detaylı konu anlatımların yapılması gerektiği sonucuna varmışlardır. Karatay vd., (2021) yaptıkları araştırmada bazı öğrencilerin uzaktan eğitim ile yapılan öğretim faaliyetlerinin yüz yüze yapılan eğitime göre daha kaliteli bulunduğu, bazı öğrenciler ise uzaktan eğitimle öğretmenlerin yaptıkları açıklamaların yeterli olmadığı, bundan dolayı derse anlayamadıkları sonucuna varmışlardır. “Olağan dışı olay” temasında; “tuvalet için izin alma”, “yüz yüze hiç görmediği öğretmenden ders alma”, “ders öğretmenin akraba olması” ve “sınıfta olmayan birinin derse girmesi” kodları oluşturulmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde canlı dersler yapılırken birçok sıra dışı olay meydana gelmiştir. Öğrencilere en ilginç gelen olaylardan biri canlı ders sırasında bazı öğrencilerin tuvalete gitmek için öğretmenden izin almaları olmuştur. Bu süreçte bazı öğrencilerin akraba olan öğretmenlerinden (baba, anne, amca, teyze vb.) ders alabildiği gibi bazı öğrenciler ise daha önce hiç görmedikleri bir öğretmenden ders alabileceği sonucuna varılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı dersler sırasında ilginç olaylar meydana gelebileceği gibi öğrencilerin hoşlarına giden ve gitmeyen durumlar da yaşanabilmektedir. “Hoşa giden durum” temasında; “kameradan arkadaşları görme”, “oyun oynama”, “eğlenme” ve “bilgi öğrenme” ve “hoşa gitmeyen durum” temasında ise “arkadaşın yerime cevap vermesi”, “arkadaşların sohbet kısmını gereksiz yere kullanılması”, “öğretmenin sesimi kapatması/öğretmenin soruya cevap vermemesi” ve “kameraların açık olması” kodları oluşturulmuştur. Bilindiği gibi izolasyon sürecinde öğrenciler evden çıkamamış ve eğitim faaliyetlerini uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirmişlerdir. Bundan dolayı okul ve sınıf arkadaşlarını uzun süre görmemişlerdir. Canlı dersler sayesinde arkadaşlarını kameradan görüyor olmaları, onlarla sohbet ediyor olmaları ve onlarla oyunlar oynuyor olmaları hoşlarına gittiği sonucuna varılmıştır. Bunun yanında, bazı sınıf arkadaşlarının gereksiz bir şekilde sohbet kısmına bir şeyler yazmaları, öğretmenlerin onların seslerini kapatmaları, kameraların

açık kalması ve öğretmenlerin öğrencilerin sorduğu sorulara zamanında ve etkili bir şekilde cevap vermemeleri onların hoşlarına gitmeyen bir durum olduğu sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların çoğu (13 kişi) bir an önce uzaktan eğitim faaliyetlerinin bitmesi ve bunun sonucunda okulların yeniden yüz yüze açılmasını istedikleri sonucuna varılmıştır. Buradan yola çıkarak izolasyon sürecinde olan öğrencilerin okullarını özledikleri yorumu yapılabilir. Aslında Öztürk vd., (2020) yaptıkları araştırmada da çocukların okulu özledikleri sonucuna varmışlardır. Kaynar vd., (2020) yüz yüze yapılan eğitimin uzaktan eğitimle yapılan eğitimden daha yararlı olduğunu bildirmişlerdir. Yurttaş ve Kesik (2022) yaptıkları araştırmada, velilerin okulların kapalı kalması durumunda öğrencilerin eğitsel olarak olumsuz etkileneceklerini düşündükleri sonucuna varmışlardır. Literatürde yer alan bu sonuçlar çalışmamızda ulaştığımız sonuçlarla paralellik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmamızda elde ettiğimiz verilerin analizi sonucunda ve ulaştığımız sonuçların yorumlanması ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Uzaktan eğitim sistemlerinin alt yapılarının zayıf olduğu, zaman zaman teknik problemler meydana geldiği bundan dolayı teknik olarak alt yapılarının güçlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.
- Uzaktan eğitim sürecinin daha verimli bir şekilde geçmesi için öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerinin dikkate alınmasında fayda görmekteyiz.
- Uzaktan eğitim faaliyetlerinde yapılan canlı derslerin içeriklerinin öğrencilerin ilgi, tutum ve motivasyonlarını artırıcı nitelikte olmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Kaynakça

- Ahmadi, A. A., Şirin, H., & Ergüder, T. (2020). Dünyada salgın tarihçesi. *Turkey Health Literacy Journal, 1(2)*, 87-97.
- Akbıyık, A. & Avcı, Ö. (2020). Coronavirüs enfeksiyonu hastalığının (covid-19) epidemiyolojisi ve kontrolü. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5(2)*, 109-116.
- Aktepe, İ. (2022). *Covid-19 pandemi sürecinde yaygın anksiyetenin sağlık anksiyetesi, bilişsel esneklik ve covid-19 korkusu bağlamında yordanması* (Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Anderson, J. (2020). The Coronavirus Pandemic is Reshaping Education. Quartz. Retrieved from <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/>
- Arık, S., Karakaya, F., Çimen, O., & Yılmaz, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkında ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41(2)*, 631-659.
- Arısoy, A. & Çay, M. (2021). Yaşlı bireylerde koronavirüs (covid-19) korkusu: yetişkin bireylerle karşılaştırmalı bir çalışma. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi, 17*, 82-97. <https://doi.org/10.46218/tshd.881006>
- Arslan, K., Görgülü Arı, A., & Hayır Kanat, M. (2021). Views of the parents on the distance education process given in the covid-19 pandemic. *Ulakbilge Social Sciences Journal, 57*, 192-206.
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Article in Turkish Studies, 15(4)*, 109-129.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi [itobiad], 2021, 10(1)*, 52-84.
- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) Pandemic in Georgia. *Pedagogical Research, 5(4)*, em0060. <https://doi.org/10.29333/pr/7937>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5(2)*, 368-397.

- Benek, İ. & Akçay, B. (2021). Effects of covid-19 pandemic on metacognitions, emotions and individual characteristics of candidate teachers preparing for a national exam in Turkey. *Online Education During The Covid-19 Pandemic: Issues, Benefits, Challenges, and Strategies*, 205.
- Broche-Pérez, Y., Fernández-Fleites, Z., Jiménez-Puig, E., Fernández-Castillo, E., & Rodríguez Martín, B. C. (2020). Gender and Fear of COVID-19 in a Cuban population sample. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20, 83-91. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00343-8>
- Canpolat, U. & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(1), 74-109
- Choi, J. J., Robb, C. A., Mifli, M., & Zainuddin, Z. (2021). University students' perception to online class delivery methods during the COVID-19 pandemic: A focus on hospitality education in Korea and Malaysia. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100336.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed. Bütün M. ve Demir S. Ç.) 4. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çelik, M. Y. (2021). Üniversite sınavına hazırlanan gençlerin Covid-19 korkusunun öğrencilerin tükenmişlik ve anksiyetelerine etkisi. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1), 19-28.
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- Eti, İ. & Karaduman, B. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 635-656.
- Gencer, N. (2020). Pandemi sürecinde bireylerin koronavirüs (kovid-19) korkusu: Çorum Örneği. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(4), 1153-1173.
- Han, F., Demirbilek, N., & Demirtaş, H. (2021). Okul yöneticisi ve öğretmenlerin koronavirüs (covid-19) salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1168-1193.
- Karabay, M. E., Şener, İ., & Doyduk, H. B. (2020). Covid-19 pandemisi kısıtlamaları sırasında orta öğretim öğrencilerinin sanal öğrenme başarı ve memnuniyetlerini etkileyen öncüllerin araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 801-829.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinin LGS ve YKS sınavına hazırlık sürecinde olan çocuk ve ergenlerin psikolojilerine yansımalarının incelenmesi. B. Gençdoğan (Ed) *Pandemi Döneminde Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (ss. 54-74). 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Karatay, H., Kaya, S., & Başer, D. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 223-232. DOI: 10.29000/rumelide.995286.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrukök, B., & Barışık, C. Ş. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(7).
- Korhan, M., Engin, E., & Güloğlu, B. (2021). Covid-19 sürecinde üniversite sınavına girecek gençlerin sınav kaygısı: bilişsel esneklik ve öz-düzenleme. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(5), 212-231.
- Kurt, M. E., Korkutan, M., & Yetiz, P. (2021). Covid-19 sonrası Türkiye'de okul sağlığının geleceği. *Şehir ve Medeniyet Dergisi*, 6(1), 580.
- Kürtüncü, M., & Aylin, K. U. R. T. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Lin, C. Y., Broström, A., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). Investigating mediated effects of fear of covid-19 and covid-19 misunderstanding in the association between problematic social media use, psychological distress, and insomnia. *Internet interventions*, 21,100345. <https://doi.org/10.1016/j.invent.2020.100345>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. Turan S.) 3. Baskıdan çeviri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K. S., & Girish., Jha, K. (2021). Students' perception and preference for online education in India during COVID-19 pandemic. *Social Sciences & Humanities Open*, 3(1), 100101
- Nicoll, A., & Coulombier, D. (2009). Europe's initial experience with pandemic (H1N1) 2009-mitigation and delaying policies and practices. *Eurosurveillance*, 14(29), 19279.
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Özgen, A. B. (2022). *Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime ilişkin bir inceleme* (Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Öztürk, E. D., Kuru, G., & Yıldız, C. D. (2020). Covid-19 pandemi günlerinde anneler ne düşünür çocuklar ne ister? Anne ve çocuklarının pandemi algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 204-220.
- Rodríguez-Hidalgo, A. J., Pantaleón, Y., Dios, I., & Falla, D. (2020). Fear of COVID19, stress, and anxiety in university undergraduate students: a predictive model for depression. *Frontiers in Psychology*, 11, 591797. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.591797>
- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 65-93.
- Tanriverdi E. S., Yakupoğulları, Y., & Otlı, B.(2020). COVID-19 etkeninin özellikleri. C. Çiçek (Ed). *Mikrobiyoloji ve COVID-19*. (ss.7-14). 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Tekin, A. (2021). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve ekonomik sonuçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 330-355.
- TRTHaber (2020a). *Türkiye'de ilk koronavirüs vakası tespit edildi*. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html> adresinden erişilmiştir.
- TRTHaber (2020b).16 Mart itibariyle okullar bir hafta tatil edilecek. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/16-mart-itibariyle-okullar-bir-hafta-tatil-edilecek466679.html>. adresinden erişilmiştir.
- Türküresin, H. E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurttaş, A., & Kesik, F. (2022). Covid-19 pandemisinin eğitimde yarattığı büyük ikilem: okullar tekrar açılmalı mı; kapalı mı kalmalı?. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 373-398.
- World Health Organization [WHO] (2020). 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV): Strategic Preparedness and Response Plan. Retrieved from <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/srp-04022020.pdf>